

Obrana

Reportáž z Iraku

SIAD 2004

Vylodenie v Normandii

Eurosatory 2004

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Vojenská paráda

Defilé na bratislavskom
Námestí P. O. Hviezdoslava

Pani Pavla Mistríková s plk. Eduardom
Csongom a brigádnym generálom
Petrom Gajdošom

„Som šťastná, že
som sa vďaka dcérinej pomo-
ci mohla prísť pozrieť na túto vojenskú
parádu. Bolo to nádherné...“ s dojatím konštatovala

v sobotu 19. júna pani Pavla Mistríková tesne po vystúpení vojenských hudieb a jednotiek čestných stráží na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. Treba povedať, že pani Pavla naozaj môže porovnávať. Podobné podujatia navštevuje už osem desaťročí. Prečo má k nim takýto dlhotrvajúci vzťah? Odpovedá: „Môj otec bol tiež vojenský hudobník. Hral na husliach. Prvú svetovú vojnu našťastie prežil, ale oslabený po príchode z vojny dostal infekčnú žltáčku a na jej následky umrel. Bolo to v Olomouci, kde opäť začal hrať vo vojenskej kapele. Mala som vtedy osem mesiacov, otca som si samozrejme nepamätala. Aby som si ho aspoň trochu priblížila, tak som sa pri každej príležitosti rada pozerala na podobné vojenské vystúpenia,“ dodáva 84-ročná dáma z Bratislavy. „Na 1. ročníku Medzinárodného festivalu vojenských hudieb sa zúčastnila Vojenská hudba vzdušných síl Veľkej Británie a Severného Írska, Vojenská hudba posádky Budapešť a vojenské hudby Ozbrojených síl SR a ich pozemných, ako aj vzdušných síl,“ vyratúva plukovník Eduard Csonga, veliteľ bratislavskej posádky a hlavný organizátor podujatia. Dodáva, že súčasťou programu bol už 4. ročník stretnutí čestných stráží, ktoré okrem domácich prícestovali z Berlína, Varšavy, Viedne, Budapešti. Súčasťou ich stretnutia pritom neboli len verejné vystúpenia, ale napríklad aj súťaže v streľbe. Príslušníci čestných stráží totiž nie sú iba skvelo vyzerajúci vojaci, ale aj dobre pripravení bojovníci. „Úprimne ďakujem rezortu obrany a Posádkovému veliteľstvu Bratislava za atraktívny program, ktorým sme tohtoročné Staromestské letné hry otvorili,“ povedal na stretnutí po sérii vystúpení, ktoré moderovali Miroslav Minár a Petra Repková, známi najmä z rozhlasovej Plnej poľnej, vicestarosta bratislavského Starého mesta Peter Smrek.

Pavol VITKO

Foto Peter DOVINA (3) a Lukáš MILAN (1)

Streľby na Tureckom vrchu
zo samonabíjajúcej pušky

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 13/2004
Do výroby zadané: 17. 6. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RAČKOVÁ

Vedúci vydania:
Milan ČIPKA

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Šustekova 10, 851 04 Bratislava - Petržalka
Korešpondencia: P. O. Box 169,
830 00 Bratislava
tel./fax: 02/6720 1931-33 - predplatné
e-mail: casopisy@press.sk,
predplatne@press.sk, knihy@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžadovaný a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Vodný slalom vo VVP Lešť ... 4 – 5

Rozhovor so štátnym tajomníkom
MO SR 6

Rozlúčka s padlými v Martine .. 7

Reportáž z Iraku 8 – 9

Predstavujeme krajiny
aliancie 10 – 11

Technika – Drobníčky 12

Medzinárodný letecký deň
SIAD 2004 13 – 15

Eurosatory 2004 16 – 19

Veliaca poddôstojníčka
práporu 20

História: Palebná sila stredovekej
Bratislavy 21

Vylodenie v Normandii ... 22 – 23

Príbeh kanadského letca 24

Slávne zbrane: Mosquito 25

Analýza: Bezpečnostná politika
Spojeného kráľovstva 26 – 27

Aktuálne 28

Kronika rezortu 29

Spevom proti rakovine 30

Tóthov olympijský debut 31

Zahraniční partneri 32

Oddych 33

Súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:
Momentka z Medzinárodných leteckých
dní SIAD 2004 v Bratislave
Foto Jozef MICHNICA

Editoriál

V starovekom Grécku počas olympijských hier zmlkli zbrane. Grécka olympiáda sa blíži, pričom športoví fanúšikovia za jej predohru považujú najmä majstrovstvá Európy vo futbale, no o pokoji zbraní sa na mnohých miestach sveta hovoriť nedá. Najmä naši chlapci v Iraku či Afganistane by nepochybne radi privítali aspoň niekoľkotýždňovú prestávku. Po mesiacoch napätia a prísnych bezpečnostných opatrení by sa radi len tak posadili pred televízor, otvorili si vychladenú dvanástku a pozerali športové prenosy bez toho, aby museli skontrolovať, či majú po ruke zbraň, prilbu a masku. Aké jednoduché a samozrejmé. Pravda, pre nás, ktorí nemusíme hľtať prach vyprahnutých polopúští a ak nemáme „hlučnú domácnosť“, čo už by nám mohlo doma večer v obývačke pred televízorom hroziť?

Samozrejme, chlapci v Iraku, o ktorých píšeme na stranách 8 a 9, odišli do tejto nebezpečnej misie dobrovoľne a sú to profesionáli. Ako vojenski profesionáli sú súčasťou systému, ktorý ich tam vyslal. A tak ako oni, aj fungovanie systému sa skutočne preverí len v krízových situáciách. No a čo môže byť horšie ako to, že odrazu stratili troch kamarátov. Bola to tá najsmutnejšia rana pre nich, pre rezort, o rodinách zosnulých ani nehovoriac (článok z pohrebu prinášame na strane 7). Lenže vojaci v Iraku musia svoju prácu vykonávať ďalej. Je preto mimoriadne pozitívne, že napriek niektorým, a vzhľadom na vývoj situácie prirodzeným pripomienkam týkajúcich sa zabezpečenia misie sa ukázalo, že systém prípravy a výberu ľudí funguje. Naša jednotka neostala paralyzovaná alebo demoralizovaná, ale naopak, zomknutá a do posledného chlapa pripravená plniť ďalšie úlohy. Je to obdivuhodné. V ich útvarech by si to mali všimnúť najmä niektorí „úradníci v uniformách“, ktorí im pripravujú personálne rozkazy.

Ozbrojené sily sú však aj o ženách. Snažíme sa ich všimnúť – napokon, nedajú sa prehliadnuť. V tomto čísle prinášame ich príbehy na stranách 5 a 20.

Ozbrojené sily sú aj o histórii. V posledných troch rokoch sa OBRANA snaží dávať väčší priestor tým, ktorí museli skoro pol storočia mlčať. Ľuďom, ktorých ich kolegovia v uniformách, no s komunistickým preukazom vo vrecku, vyhodili z armády, snažili sa morálne zdegradovať a materiálne zničiť. Patril k nim aj generálmajor Anton Petrák (strany 22 a 23). Tak ako pred našimi vojakmi z Iraku, aj pred ľuďmi ako sú on – dávam klobúk dole.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Vodný slalom

Slobodník Milan Kováč, vodič bojového vozidla pechoty, pozorne sledoval vodnú prekážku pred sebou. Zdolať mal tristo metrov vodnej plochy až s päťmetrovou hĺbkou.

V pamäti si ešte naposledy zopakoval, že pri vjazde musí vchádzať do vody maximálne na treťom rýchlostnom stupni, pri sklopenom vlnolame vozidla len na druhom a motor musí po celý čas pracovať v rozmedzí 1 600 – 2 400 otáčok.

Ešte predtým, na kontrolnom mieste, skontroloval utesnenie vozidla, upevnenie lán, vysunutie vlnolamu a sacieho komína. Pred odchodom do Vojenského výcvikového priestoru Lešť si nielen slobodník Kováč, ale aj ostatní príslušníci prešovskej mechanizovanej brigády veľa krát zopakovali všetky spomínané úkony. Suché nácviky pred vjazdom na vododróme však nadobudli úplne iné rozmery.

Motor stroja zareval a bévepečko vošlo do vody. Veliteľ stroja rotmajster Ivan Kalist zaujal bojovú pozíciu a riadil slobodníka Kováča v jazde medzi výtyčkami. Milan napäto pozoroval bójky, ktoré boli od seba vzdialené dvanásť až pätnásť metrov. Snažil sa ich nedotknúť a prejsť celú trasu vodného slalomu bez zbytočného cúvania a opravy. Keď mal za sebou aj poslednú bójku, na pokyn veliteľa vyšiel s vozidlom kolmo na breh so zdvihnutým vlnolamom. Vtedy mal zaradený druhý rýchlostný stupeň a motor spokojne vrčal. Veliteľ sa zasunul dovnútra vozidla – prešiel do bojovej polohy. Milan nezabudol, že pri výjazde na breh musí zvýšiť výkon motora, aby odčerpával vodu z ejektora výfukovými plynmi. Vzápätí dostal príkaz sklopiť vlnolam a zasunúť komín. Až vtedy si mohol vydýchnuť. Prekonanie prvej časti vodnej prekážky – slalom medzi bójkami, ktorý sa skrýval pod číslom trinásť, mal

za sebou. Čakalo ho cvičenie číslo štrnásť – obmedzený priechod s cúvaním na vodnej hladine. V určitej chvíli bude mať pod sebou až deväťmetrovú hĺbkou...

Vodič BVP slobodník Milan Kováč, rodák z Cejkova v okrese Trebišov, bol po splnení úloh už pokojný. Na základnú vojenskú službu narukoval do Martina ako vodič tanku. Potom prešiel do Trebišova, preorientoval sa na bojové vozidlo pechoty a v roku 1999 sa stal vojenským profesionálom. „Mal som trochu obavy, aby som pri tom slalome nezavadil o bójku, ale nakoniec išlo všetko bez väč-

ších problémov,“ spomenul 23-ročný vodič. S jeho výkonom bol spokojný aj rotmajster Ivan Kalist. Ten je profesionálom už vyše osem rokov a za ten čas mal možnosť vidieť v akcii veľa vodičov.

„Milan išiel s istotou, zbytočne nepanikáril, ako niektorí noví vodiči. S prehľadom vyriešil všetky situácie. Mohol som sa plne sústrediť na svoje úlohy. Keď spolupráca dobre funguje, vo vozidle vládne pokoj a úlohy sa hneď plnia nejakou jednoduchšie,“ prezradil 28-ročný rodák z Bogliarky v okrese Bardejov na adresu svojho vodiča.

Sandra nebude učiteľkou

So smiechom hovorí, že asi mala byť pôvodne chlapcom. Hry s bábikami ju veľmi neoslovovali. Najradšej sa prehánala po okolí trebišovskej železničnej stanice s chlapcami. Spoločne vymýšľali huncútstva a hrali rôzne loptové hry. Po ukončení základnej školy však trochu paradoxne vyštudovala strednú pedagogickú školu.

„Už v priebehu štúdia mi bolo jasné, že nebude zo mňa žiadna učiteľka v materskej škôlke. Jednoducho na to nemám potrebné predpoklady. Preto som po maturite zamierila do Prešova, na Fakultu humanitných a prírodných vied, odbor telesná výchova. To už bolo trochu lepšie. Bez problémov som porobila skúšky za prvé dva semestre, ale stále som vnútorne cítila, že to nie je ono. Chcela som skúsiť niečo zaujímavejšie, čo by ma viac oslovilo. Preto som odišla zo školy a začala hľadať. Napokon som sa prihlásila do ozbrojených síl,“ približuje vlastnú anabázu slobodníčka Sandra Bocsor.

Prechod cez ulicu

Svoju úlohu v tomto rozhodovaní zohralo podľa nej aj to, že vojenský život mala na očiach denno-denne. Jej rodičovský dom je priamo oproti kasárňam. Priznáva, že sa jej vojenský režim, ktorý mala možnosť pozorovať, vlastne páčil už od malička. Stredná pedagogická škola bol len taký pomýlený „úlet“. Rodina bola spočiatku jej rozhodnutím zaskočená.

Veď dosiaľ nik z nej nemal skúsenosti s profesionálnou vojenskou službou. Nakoniec sa mama i celá rodina zmierili s jej voľbou.

Začiatkom januára nastúpila Sandra do Martina na základný výcvik. Keďže celý život športovala a od pätnástich začala aj posilňovať, výcvik zvládla bez problémov. Po jeho absolvovaní nastúpila Sandra do trebišovského mechanizovaného práporu. Od prvého apríla sa stala profesionálnou vojačkou. Jej prvou funkciou bola pomocníčka pancierovníka. Svoje pracovné zaradenie brala od prvého dňa vážne. Na májovom vyvedení do Vojenského výcvikového priestoru Lešť kopala okop tak vehementne, až si poranila ruku. Ani to ale nebol dôvod, aby zostala niekde v ústraní.

Práve naopak.

„Väčšina mojich predstáv sa v trebišovskom útvere naplnila. Nikdy ma neoslovovala kancelárska práca. Som rada, keď sa stále niečo deje. A tu, na Lešti, sa toho deje naozaj dosť. Niekedy som síce večer poriadne unavená z celodenného výcviku, ale to mi neprekáža. V jednotke

som zatiaľ stretla len takých kolegov, ktorí sú ochotní poradiť mi a keď treba, aj pomôcť,“ hovorí slobodníčka.

Zdolala JAKUBA

Od júla ju čaká nové funkčné zaradenie. Bude z nej spojárka. Zároveň sa Sandra Bocsor čoraz častejšie objavuje v spoločnosti prieskumníkov. Aj na Lešti, neďaleko vododrómu zdolávala spolu s nimi cvičnú stenu JAKUB. Pozorne počúvala inštrukciách dôstojníka skupiny prieskumu poručíka Štefana Béréša. Potom si navliekla popruhy, skontrolovala obväz na pravej ruke, nasadila na hlavu prilbu, upevnila lano a pod rakom skúsených prieskumníkov začala zdolávať nástrahy cvičnej steny...

Neprekážala jej ani zranená ruka. Keď sa dostala znova dolu, bola so svojím výkonom celkom spokojná. I keď niektoré ťažšie pasáže na stene by chcela zvládnuť ešte lepšie a rýchlejšie. O niečo neskôr síce priznala, že keď sa dostala po prvý raz hore na stenu a pozrela dolu, nebolo jej všetko jedno, ale dnes je to pre ňu už minulosť.

„Sandra už dlhšie prejavovala záujem o prieskumnícky chlebiček. Zaujímajú ju bojové umenia, sebaobrana, lezenie, praktický výcvik v náročnom teréne. Po prvých dňoch musím uznať, že je veľmi snaživá. Má všetky predpoklady, aby takýto výcvik úspešne zvládla. Nielen preto, že má dobrú fyzickú kondíciu, ale hlavne preto, že chce niečo dosiahnuť. V tomto smere môže byť príkladom pre mnohých vojakov,“ zhodnotil pokroky slobodníčky Sandry Bocsor poručík Štefan Béréš.

*Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA*

Štátny tajomník ministerstva obrany Martin Fedor: Aktualizácia Modelu 2010

■ Pán štátny tajomník, keďže ste poverený koordinovaním a riadením pracovných skupín pripravujúcich aktualizáciu plánu rozvoja ministerstva obrany a ozbrojených síl známeho ako Model 2010, radi by sme informovali našich čitateľov, čo viedlo vedenie rezortu, aby pristúpilo k tomuto kroku.

V prvom rade by som rád povedal, že v rámci tejto aktualizácie nadväzujeme na reformu, ktorá sa začala v roku 2001. Nejde teda o radikálnu zmenu priorít či smerov, pretože hlavné piliere Modelu 2010 v zásade zostávajú v platnosti. Je však potrebné reagovať na výrazne zmenené bezpečnostné prostredie, v ktorom sa naša republika nachádza. V roku 2001 nebolo možné brať na zreteľ všetky aspekty, ktoré nám vyplývajú z členstva v aliancii alebo napríklad zo zvýšenej hrozby medzinárodného terorizmu. Práve tu prichádza k zmene filozofie bezpečnostnej politiky, ktorá má priamu nadväznosť na zahraničnopolitické vplyvy. Z nich vychádza potreba zmeny dlhodobého plánu rozvoja ozbrojených síl a ďalších dokumentov. Aktualizácia strategických dokumentov prebieha aj vo všetkých krajinách NATO. Slovensko by teda bolo veľmi zvláštnou krajinou, keby sme sa aktualizáciou svojich rozhodujúcich plánov nezaoberali.

■ **Ktoré základné úlohy budú inovované?**

Keďže Slovensko je už súčasťou aliancie a jej kolektívnej obrany, nezaobráame sa napríklad prípadným priamym vojenským útokom na naše územie. Hovoríme o tom, že riziko priameho vojenského útoku na našu krajinu je v strednodobom horizonte minimalizované. Susedmi Slovenskej republiky sú štáty, ktoré sú spolu s nami v NATO alebo EÚ. Nepatrí medzi ne jedine Ukrajina, ktorá má však špeciálny status vzťahov s alianciou. Preto opakujem, prioritou zaistenia našej bezpečnosti už nie je obrana územia pred priamym strategickým útokom. Ťažisko sa presúva na obranu záujmov SR a na zvládnutie iných – nových hrozie. Preto pripravujeme aj aktualizáciu bezpečnostnej, obrannej a vojenskej stratégie. Pozeráme na túto aktualizáciu v širokom kontexte, berieme do úvahy zahraničné skúsenosti a vnímame celkový bezpečnostný kontext, v ktorom sa naša krajina nachádza.

■ **Dá sa už v rámci aktualizácie Modelu 2010 hovoriť o konkrétnych zmenách?**

Najkonkrétnejšou inováciou v Modeli 2010 bude presun ťažiska úloh smerom k implementácii našich priamych záväzkov voči aliancii, pričom nesmieme zabúdať ani na naše úlohy v rámci bezpečnostnej politiky EÚ. Tieto záväzky sú v niektorých oblastiach nad

rámec našich predchádzajúcich plánov. Inde naopak, časť našich plánov v rámci Modelu 2010 presahuje naše záväzky. Tu máme, samozrejme, priestor na diskusiu. Aj preto sme sa rozhodli, že v rámci našich národných záujmov nebudeme rušiť niektoré spôsobilosti, ktoré nie sú nateraz pre alianciu potrebné, ale sme presvedčení, že viaceré sú využiteľné v domácich podmienkach. Sú to napríklad spôsobilosti civilného krízového manažmentu, pomoci pri ekologických alebo prírodných katastrofách, ale aj týkajúce sa boja proti terorizmu. Naš národný záujem sa prejavil aj v konsenze s alianciou pri udržaní nášho nadzvukového letectva. Rozhodnutie je v súlade so zabezpečením vzdušného priestoru jednotlivých krajín aliancie – ide o zabezpečenie vzdušnej suverenity a vysporiadanie sa s možnosťou zneužitia civilnej leteckej dopravy v prospech teroristického útoku. Som pres-

Musíme posilniť schopnosti našich vojsk v oblasti ich nasaditeľnosti v zahraničí.

vedený, že naše rozhodnutie zo začiatku tohto roka bolo principiálne veľmi správne. Nehovoriac pritom o tradíciách, pripravenosti a zázemí, ktoré v rámci nadzvukového letectva máme. Na druhej strane, ak mali kedysi pri obrane územia SR jednu z prioritných úloh napríklad tankové vojská, v súčasnosti, keď sme v rámci aliancie chránení proti priamemu útokom, zaoberať sa intenzívnym rozvojom tohto druhu vojsk je neefektívne a nadbytočné. Takýto všeobecný trend je evidentný vo

všetkých ozbrojených silách v Európe aj v iných častiach sveta.

■ **Aké kapacity či spôsobilosti a v akej miere treba ďalej posilniť?**

Ešte neprišiel čas na konkrétne čísla. Môžem však uviesť, že musíme posilniť schopnosti našich vojsk v oblasti ich nasaditeľnosti v zahraničí. Môžeme tiež hovoriť o väčšej mobilnosti jednotiek, väčšej miere interoperability či o budovaní profesionálnych a špičkového vycvičených jednotiek schopných nasadenia s plnou podporou a logistickým zabezpečením. Samozrejme, v niektorých oblastiach, najmä v tých, v ktorých sme dokázali svoje schopnosti, sa chceme špecializovať. Týka sa to napríklad ženijných vojsk či jednotiek chemickej, biologickej a radiáciej ochrany. Do pozornosti sa dostala aj vojenská polícia. Vychádzame však nielen z požiadaviek NATO, ale aj z medzinárodných skúseností. Či je to Afganistan alebo Balkán, všade možno identifikovať nedostatkové spôsobilosti, ktoré niektoré štáty aliancie nemôžu, nevedia alebo nechcú poskytnúť. Ponúka sa prebytok tankov či ťažkej techniky, ktoré boli dimenzované na obranu teritória, pričom situácia si vyžaduje mobilné, efektívne a dynamické jednotky schopné pôsobiť aj ďaleko od domovských základní.

■ **Kedy bude zverejnená aktualizácia Modelu 2010 a aký bude mať vplyv na štruktúry OS SR?**

V súčasnosti prebieha práca v šiestich pracovných skupinách. Postup prác sa odvíja od strategického bezpečnostného rámca a záväzkov, ktoré nám vyplývajú z členstva v NATO a EÚ. Samozrejme, spolupracujeme s ministerstvom zahraničných vecí a ďalšími inštitúciami. Inovácie o štruktúrach ozbrojených síl, zaujímavé zrejme aj z čitateľského hľadiska, budeme rozpracovávať neskôr. No môžem povedať, že súbor odborných predpokladov a požiadaviek na štruktúry rezortu

obransy sme už ukončili, podobne ako práce na cieľoch a úlohách ozbrojených síl. Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja by mal byť hotový do konca októbra. Výhľadovú správu rozvoja ozbrojených síl do roku 2015 chceme prezentovať verejnosti v závere tohto roka. O postupe prác však už začiatkom leta chceme informovať príslušné výbory NR SR. Samozrejme, vedenie rezortu pokračuje aj v integrácii ministerstva obrany a generálneho štábu, s cieľom zjednodušiť prácu, odstrániť duplicitu štruktúr a vytvoriť moderný, flexibilný a efektívny strategický riadiaci orgán.

Pavol VITKO

Foto Peter DOVINA

Odišli štyria z nás...

Pondelok 14. júna 2004, 19 hodín, 30 minút, Bratislava, Letisko gen. M. R. Štefánika. Dve lietadlá slovenských vzdušných síl priviezli z nemeckého Ramsteinu pozostatky štyroch našich vojakov, ktorí 8. júna tragicky zahynuli v mierových misiách v Iraku a na Cypre

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský sa lúči v mene ozbrojených síl s mŕtvymi vojakmi a zároveň oznamuje ich povýšenie in memoriam a udelenie medailí

Gašparovič udelil všetkým štyrom Medailu za statočnosť in memoriam. Minister obrany Juraj Liška si prácu prvých troch uctil Medailou za službu v mierových misiách 6. stupňa a rotného Hrušku 1. stupňa.

Štyri rakvy, pokryté slovenskými zástavami, potom putovali z martinských kasární na miesta poslednej rozlúčky rodín so zosnulými s vojakmi. Vo Veľkom Krtíši našiel miesto svojho posledného odpočinku poručík in memoriam Peter Dinga, v Slovenskom Pravne poručík in memoriam Vladimír Simonides a v Martine poručík in memoriam Miroslav Frkáň a rotmajster in memoriam Miroslav Hruška.

Po všetkých štyroch zostane voľné miesto nielen pri rodinných stoloch, ale aj v jednotkách našich ozbrojených síl, kde pred odchodom na zahraničnú misiu pôsobili...

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

„Táto dnešná rozlúčka je najťažšia. Na tomto svete sa s našimi zosnulými už nebudeme môcť viac stretnúť,“ povedal na smútočnom obrade v martinských kasárňach pri príležitosti rozlúčky s tragicky zosnulými príslušníkmi OS SR – rotným Petrom Dingom, čatármi Vladimírom Simonidesom a Miroslavom Frkáňom a rotným Miroslavom Hruškom, ktorí zahynuli 8. júna v misiách v Iraku a na Cypre, ordinár OS a OZ biskup František Rábek.

S vojakmi sa 16. júna na nádvorí martinských kasární rozlúčili prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, predseda vlády Mikuláš Dzurinda, podpredseda NR SR Béla Bugár, minister zahraničných vecí Eduard Kukan, minister obrany Juraj Liška, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský, predstaviteľ vojenského diplomatického zboru akreditovaní na Slovensku, zástupcovia rezortu obrany a ďalší prítomní.

Generál Cerovský vysoko ocenil zásluhy všetkých štyroch vojakov, ktorí tragicky zahynuli pri plnení úloh v misiách. Traja z nich – rotný Peter Dinga a čatári Vladimír Simonides a Miroslav Frkáň boli in memoriam povýšení do hodnosti poručíka, rotný Miroslav Hruška do hodnosti rotmajstra. Prezident Ivan

Prezident Ivan Gašparovič, premiér Mikuláš Dzurinda, podpredseda parlamentu Béla Bugár a ďalší predstavitelia štátu vyjadrujú sústrasť smútiacim pozostalým

Trpkosť slz a moc priateľstva

„Traja naši vojaci a priatelia, aj keď zomreli, žijú v našich spomienkach. Ich duše sú nesmrteľné a veríme, že sa s nimi stretneme. S touto nádejou vykročíme do nového života,“ modlí sa v pondelok 14. júna v dusne vojenského stanu upraveného na poľnú kaplnku v tábore Al Hillah v Iraku ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR biskup František Rábek. Svätú omšu koncelebruje hlavný vojenský duchovný mnohonárodnej divízie poľský podplukovník Mirosław Biernacki. Spolu so slovenskými a poľskými vojakmi sa modlia za jedného lotyšského, dvoch poľských a troch slovenských vojakov, ktorí tragicky padli pri plnení svojich povinností 8. júna neďaleko tábora Suwarija.

„Chlapi, povinnosti sú nám jasné, vpred!“ zavlel v uvedený pondelok predpoludním plukovník Ondřej Novosad nastúpenej necelej desiatke chlapov, ktorí sú pripravení na pokyn dvoch pristávajúcich vrtuľníkov nastúpiť na ich palubu a odletieť. Samopaly, guľomet, granátomety, nepriestrelné vesty, prilby či zásoba vody vypovedajú o rizikách aj guráži bojovníkov. Časť komisie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR na overenie záverov príčiny tragédie, ktoré vypracovala komisia veliteľa mnohonárodnej divízie poľského generálmajora Mieczysława Bienieka, sa vzápätí stráca v hustom kúdole prachu. Plukovník Ondřej Novosad, ktorý bol v Iraku prvým veliteľom slovenského kontingentu, hlási veliteľovi slovenskej komisie brigádneho generálovi Jaroslavovi Vývlekovovi po návrate z miesta nešťastia do slovenského tábora v Al Hillah spresňujúce informácie. Všetky korešpondujú s už zistenými skutočnosťami. Rotmajster Peter Dinga, čatár Miroslav Frkán a čatár Vladimír Simonides zomreli pri plnení úloh po mínometnom útoku

teroristov. Zákerní vrahovia vystrelili smrtiace granáty zo vzdialenosti 3 300 až 3 500 metrov od miesta, kde príslušníci mnohonárodnej divízie pripravovali na zničenie nevybuchnuté míny a muníciu. Tá následkom výbuchov granátov následne explodovala. Priestor palebného útoku bol skrytý za členitým a nerovným terénom a strážne jednotky ho vzhľadom na terénne a klimatické podmienky nemohli odhaliť. Ostatní členovia komisie medzitým podľa predložených dokumentov aj výpovedí svedkov uzatvárajú vyšetrovanie s tým, že naši vojaci plnili úlohy v súlade s rozkazmi veliteľov a poslaním našej jednotky. V žiadnom bode neboli porušené štandardné predpisy či bezpečnostné opatrenia.

Plamienky v tme

V pondelok 14. júna už v Iraku každý z našich 102 vojakov pokračuje v plnení pridelených úloh. Niektorí pracujú na opevňovaní autoparku, ďalší pripravujú odminováciu

a ženijnú techniku na vykonávanie odborných činností. Dve družstvá čistia v tábore zbrane. Kým komisia neodíde, musia byť ešte po ruke. Brig. gen. Jaroslav Vývlek však už vie jednu absolútne dôležitú vec. „Chlapi, do frasa, nechcem preháňať, ale morálka v jednotke je naozaj úžasná. Napriek nešťastiu to našich chlapcov nezlomilo. Nechcem predbiehať, ale zatiaľ nikto nepožiadaval o repatriáciu na Slovensko,“ hovorí na porade svojim kolegom. Veľmi dobre vie, že nešťastie malo veľký vplyv na psychiku každého vojaka. Tak isto vie, že v niektorých jednotkách v Iraku, podobne ako aj v menej horúcich regiónoch, po podobných udalostiach nasledovali neraz žiadosti o návrat domov. Boli podmienené narušením psychiky, poklesom morálky či obyčajným ľudským strachom. Generál preto až do poslednej chvíle ráta s tým, že niekto z vojakov môže za ním prísť s prosbou, aby ho zobral na Slovensko. Nie, naozaj by to aj napriek profesionálnej príprave a kvalitným psychologickým vyšetrovaniam pred odletom

nebolo nič výnimočné. Nestane sa tak. Všetci dokončia svoju službu v Iraku v rámci dohodnutého kontraktu. Osem chlapcov dokonca požiada o predĺženie misie o ďalší polrok. Na záverečnom nástupe genmjr. Vývlek aj plk. Novosad hľadajú slová uznania.

Čoho by sa asi týkala otázka zo strany tých, ktorí nepoznajú súvislosti, ale mali by pokúšenie skutočne obdivuhodnú morálku našej jednotky v Iraku spochybňovať? Možno toho, či sa za slovami ako statočnosť a profesionalita neskrýva akási citová vyprahnutosť alebo ľahostajnosť...

„Nie. Tak to vôbec nebolo. Prvú noc po nešťastí sme sa strašne báli, ako ju prežijú chlapci, ktorí ešte boli v rámci odminovacieho a pyrotechnického tímu v tábore pri Suwarii. Keď druhý deň prišli do nášho základného tábora Charlie pri Al Hillahu, hovorili nám, že oni sa tiež báli o nás,“ hovorí o jednom zo silných momentov spolupatričnosti psychológ našej jednotky. Hovorí aj o tom, že prvé noci oveľa viac plakali, ako sa rozprávali. Do tmy v zatemnenom a azda najlepšie opevnenom slovenskom tábore až do rána prebleskovali len žeravé uhlíky zotrvačne fajčených cigariet a plamienky troch sviečok pred ubytovacím kontajnerom trojice zosnulých kamarátov. Slová a s nimi pozvoľné uvoľnenie napätia prichádzali len postupne. „Absolútne dôležité bolo to, že nikto z našich chlapcov ani náznakom nemohol vyčítať niekomu inému, ale ani sebe, že zanedbal voľačo, čo by mohlo mať podiel na nešťastí. Ak by takáto výčitka medzi nami visela vo vzduchu, bolo by to neporovnateľne horšie,“ dodá psychológ, ktorý sám bol kedysi ženistom, pričom svoju súčasnú profesiu vyštudoval popri zamestnaní. Keď sa s ním rozprávame, je nedeľa 13. júna, horúci skoro 40-stupňový podvečer. Odrazu sa strhne. Nechápeme, prečo vyskočí zo stoličky a aj s niekoľkými vedľa stojacími vojakmi pár vlečúcich sa sekúnd sústredene čomusi načúva. „Uf, počuli ste to hvízдание?“ povie, keď sa opäť s uvoľnením posadí. Potom vysvetľuje, že na podobné zvuky, čo aj vzdialene pripomínajúce letiaci mínometný granát, je potrebné reagovať s najväčšou opatrnosťou, prípadne okamžite schmatnúť prilbu, vestu s maskou a bežať do krytu. „Čo to teda bolo, čo ste to počuli?“, pýtame sa. „Ále – nič, len spojárkom voľačo dajakým divným tónom zapískalo v rádiostanicách,“ vysvetlí a zapáli si cigaretu.

Odkaz hrdých chlapov

Čatár, ktorého pre jeho šedivé vlasy všetci kamarátsky volajú „silver papa“, bol už v misiách na Balkáne aj na Cypre. Porovnáva: „Z hľadiska psychiky sa žiadna z misií nedá

s Irakom porovnať. Tu nemáte možnosť vyraziť si po službe do mesta, alebo si zobrať krátke voľno a ísť si pozrieť dajakú pamiatku. Na druhej strane je tu taká partia, aká sa asi inde ani nedá zažiť. To viete, že smrť našich kamarátov nami zatriasla, ale vedeli sme sa podržať a aj vďaka tomu nikto psychicky nepadol na kolená,“ konštatuje tento 45-ročný veliteľ odminovacieho tanku z Michaloviec. Jeho 33-ročný spolubývajúci, vodič tanku, má za sebou v Iraku už skoro rok. Doma ho čakajú dve malé deti, Irak je jeho prvá zahraničná misia a aj on hovorí o dobrom kolektíve, ktorému sa vyhla aj ponorková choroba. Spomína však na to, ako vlni v lete, keď sem prišiel prvý kontingent slovenských vojakov, najmä časť z tých, čo už boli v misiách, tak trochu šomrala. Tvrdý drill s dôrazom na bezpečnosť, ktorý v tábore zaviedol ich veliteľ a vtedy ešte podplukovník Ondřej Novosad, sa im zdal byť nadbytočný. „Mne to ani tak neprišlo, ale viacerí sa snažili porovnávať s bývalými misiami a zľahčovať situáciu,“ spomenie. „Prešlo však pár kritickejších momentov a všetci veľmi rýchlo pochopili, že inak sa nedá,“ dodáva slobodník, ktorý sa v lete vrátil k svojej rodine do Martina. Už len dodá, že v systéme prísneho dodržiavania všetkých bezpečnostných opatrení pokračuje aj súčasný veliteľ jednotky podplukovník Karol Navrátil.

Práve veliteľ to mal po tragickej udalosti v našej jednotke azda najťažšie. Muž, ktorý na horúcom irackom slnku schudol za päť me-

či o ďalších problémoch, ktoré sa bude snažiť pribežne riešiť aj pri zabezpečovaní nášho kontingentu v Iraku. Tento sebavedomo a zároveň s dôstojníckou eleganciou vystupujúci vyšportovaný plukovník však hovorí aj o tom, že v mierových misiách či operáciách na podporu mieru sa už musí stať minulosťou len dajaký finančný profit.

„Ak k hlavným pohnútkam vojaka nepatrí snaha dokázať niečo v rámci svojej profesie, ak v tomto remesle nehľadá zmyslupnosť a určitú naplnenosť z toho, prečo je sem vyslaný, mal by sa radšej vrátiť z kratšej cesty,“ konštatuje plukovník. Zároveň hovorí o obrovskom význame rodinného zázemia pre každého vojaka. Aj on pozná nemalo príbehov, keď niektorí chlapi odchádzali do misií len s cieľom prílepiť svojej rodine, o ktorú však následkom odlúčenia prišli. O to viac plk. Novosad myslí na rodiny svojich bývalých spolubojovníkov. Dodáva: „S Peťom Dingom som bol v Iraku už na tretej misii a aj Mira Frkáňa a Vlada Simonidesa som poznal ako vynikajúcich chalanov a skutočných profesionálov. Nielenže spolu bývali, ale navzájom sa dopĺňali a v jednotke boli takým epicentrom dobrej nálady. Je mi to fakt ľúto, boli to perfektní ľudia,“ smutne hovorí ich bývalý veliteľ.

„Aj za tento krátky čas som mohol spoznať, že ste spoločenstvom ľudí, ktorí sa majú radi a ktorí spolupracujú v zhode a láske, čo je pre mňa najcennejším poznaním. Sľubujem, že na vás budem každý deň pamätať a dá Pán Boh, že sa všetci po vašom návrate na Slovensko stretneme,“ hovorí počas omše pred odletom domov biskup František Rábek. Keď si vyzlečie ornát, o pár desiatok minút má už na sebe nepriestrelnú vestu, nasadí si na hlavu kevlarovú prilbu a kráča k vrtuľníku, s ktorým aj on odletí na letisko neďaleko Bagdadu. Aj puštne maskáče má na sebe prvý raz. O to je však vďačnejší vedeniu ministerstva, že mu umožnilo, aby aj on mohol odletieť do tábora Al Hillah, kde mal možnosť svojimi slovami zmierniť bolesť, ktorá všetkých ťaží.

Horúčava. Na spotenú kožu sa lepí prach a oči štípe slaný pot. Komisia náčelníka generálneho štábu odlietava. V Iraku ostáva vojenský kontingent hrdých slovenských chlapcov, ktorí cítia smútok. Velitelia iných jednotiek našich ozbrojených síl či učitelia na vojenských školách ich však ešte dlho budú dávať za príklad, ako sa vďaka svojmu kamarátstvu, ústretoivosti a profesionalite dokázali vyrovnáť s tou najťažšou situáciou, keď im zomreli ich traja kamaráti, na ktorých nikdy nezabudnú.

Text a foto Pavol VITKO

Koalícia v Iraku má v súčasnosti 31 členov. Najpočetnejšie kontingenty tu pôsobia z krajín: USA 130 000, Veľká Británia 11 000, Taliansko 3 000, Ukrajina 1 650, Holandsko 1 100, Thajsko 900, Austrália 850, Rumunsko 700, Južná Kórea 600, Dánsko 500, Bulharsko 480...

siačov 18 kilogramov, však svoju úlohu zvládol. Aj on je rád, že náčelníkom Centra riadenia operácií na Generálnom štábe SR sa stal práve plukovník Ondřej Novosad a má tak priamy vplyv na riadenie všetkých slovenských misií. Veď kto iný môže lepšie chápať všetky súvislosti a problémy našich vojakov v zahraničí ako on, ktorý pôsobil aj vo Východnom Slavónsku či Kosove. A kto by lepšie vedel trebárs o prehrievajúcich sa motoroch, výmene niektorých typov vozidiel

Veľkokapacitné transportné lietadlá Airbus A400M majú v budúcnosti tvoriť jadro dopravnej kapacity Luftwaffe Kresba Airbus Military

Nemecká spolková republika

(Dokončenie z minulého čísla)

Divízie vzdušných síl sú zostavené z leteckých útvarov, protiletadlových raketových útvarov PVO, výcvikových veliteľstiev, riadiacich a navádzacích stredísk a zabezpečovacích jednotiek. V rámci veliteľstva vzdušných síl je vytvorené veliteľstvo operačného riadenia vzdušných síl (Kalkar) ako samostatný štáb, ktorý je určený na zabezpečenie národnej spôsobilosti takticky a operačne plánovať a riadiť nasadenie vzdušných síl a v prípade potreby riadiť ich nasadenie v mnohonárodných operáciách mimo etablovanej veliteľskej štruktúry NATO.

Rozsiahly proces reorganizácie a redislokácie vzdušných síl má vyústiť do cieľovej štruktúry Luftwaffe, ktorá sa má dosiahnuť v roku 2006, ale najvýznamnejšie zmeny už v podstate prebehli.

Do **1. divízie vzdušných síl** s veliteľstvom vo Fürstenfeldbrucku sú začlenené tieto súčasti:

- 32. stíhacie bombardovacie krídlo ECR (Lechfeld) s dvoma letkami, ktoré je špecializované na úlohy elektronického boja a prieskumu (má 35 lietadiel Tornado ECR);
- 74. stíhacie krídlo „Mölders“ (Neuburg) s dvoma stíhacími letkami, ktoré sú vyzbrojené lietadlami F-4F ICE Phantom II;
- 5. protiletadlové raketové krídlo (Erding), ktoré sa skladá z 15. protile-

taľovej raketovej skupiny (Leipheim, vyzbrojená PL raketovými systémami Hawk a Roland), 22. (Penzing) a 23. (Manching) PLR skupiny (obe majú PL raketové systémy Patriot);

- 1. skupina bojového riadenia (Messstetten);
- veliteľstvo taktického výcviku v Decimomannu (Sardínia, Taliansko) – na základni je trvale dislokovaný nemecký kontingent určený na zabezpečenie výcviku;
- letisková rota (Fürstenfeldbruck).

Do organizačnej štruktúry **2. divízie vzdušných síl** s veliteľstvom v Birkenfelde patrí:

- 31. stíhacie bombardovacie krídlo „Boelcke“ (Kerpen/Nörvenich), ktoré má dve letky s lietadlami Tornado IDS;
- 33. stíhacie-bombardovacie krídlo (Büchel-Cochem) tiež s dvoma letkami vyzbrojenými lietadlami Tornado IDS;
- 4. protiletadlové raketové krídlo (Burbach) s 25. PLR skupinou (Barnstorf) so systémami Patriot;
- nemecký kontingent v 6. (Eskisehir, Turecko) a 7. (Larissa, Grécko) CAOC;
- 2. skupina bojového riadenia (Erndtebrück)
- 2. pluk rádiolokačného riadenia (Messstetten)
- veliteľstvo taktického výcviku v Chanii (Kréta, Grécko);

3. divízia vzdušných síl (veliteľstvo Berlin-Gatow) má tieto súčasti:

- 51. prieskumné krídlo „Immelmann“ (Kropp/Jagel) s prieskumnými Tornado IDS RECCE v dvoch letkách;
- 73. stíhacie krídlo „Steinhoff“ (Laage), ktorého dve letky sa začínajú ako prvé vyzbrojovať strojmi Eurofighter Typhoon;
- 2. protiletadlové raketové krídlo (Bad Sülze) s 21. (Sanitz) a 24. (Oldenburg) PLR skupinou (obe so systémami Patriot);
- 3. skupina bojového riadenia (Schönwalde/Holzendorf).

4. divízia vzdušných síl má veliteľstvo dislokované v Aurichu a patrí do nej:

- 38. stíhacie bombardovacie krídlo „Friesland“ (Upjever) s dvoma letkami viacúčelových strojov Tornado IDS;
- 71. stíhacie krídlo „Richthofen“ (Wittmund) vyzbrojené lietadlami F-4F ICE v dvoch letkách;
- 1. protiletadlové raketové krídlo (Husum) s 26. PLR skupinou vyzbrojenou systémami Patriot;
- prápor objektivej ochrany vzdušných síl (Wittmund);
- 4. skupina operačného riadenia (Aurich);
- centrum pre ďalší rozvoj taktiky, techniky a metodiky (Schortens).

Veliteľstvo vzdušného transportu dislokované v Münsteri zabezpečuje leteckú dopravu pre celé ozbrojené sily, ako aj dopravu politických VIP. Podliehajú mu tieto zložky:

- pohotovostný letecký oddiel ministerstva obrany (Kolín-Wahn a Berlín-Tegel) s dopravnými lietadlami A-310 (MRT a MRTT, MedEvac, VIP), Canadair CL-601 Challenger a C-160 Transall MedEvac, ako aj vrtuľníkmi AS-532 Cougar a UH-1D;
- 61. dopravné krídlo (Penzing/Landsberg), ktoré má jednu letku s lietadlami C-160 Transall a jednu s vrtuľníkmi UH-1D;
- 62. dopravné krídlo (Wunstorf, Diepholz, Holzdorf) s dvoma letkami lietadiel C-160 Transall a jednou letkou s vrtuľníkmi UH-1D;
- 63. dopravné krídlo (Hohn/Alt Dvenstedt) s jednou letkou lietadiel C-160 Transall a jednou letkou vrtuľníkov UH-1D.

Luftwaffe disponuje 255 viacúčelovými prúdovými lietadlami Tornado (191 verzie IDS, 40 verzie RECCE a 34 verzie ECR) a stíhacími lietadlami F-4F Phantom II v počte 123 kusov (z toho je už väčšina – podľa plánu má byť 110 – modernizovaných na štandard ICE). Koncom apríla 2004 dostalo 73. stíhacie krídlo prvý zo 180 objednaných strojov Eurofighter Typhoon, na ktoré sa postupne prezbrojí aj 74., 31. 71. a 33. krídlo (do roku 2012). Výcvik pilotov bojových strojov prebieha na typoch T-37 (35 ks) a T-38A Talon (40 ks) v USA, kde sa uskutočňuje aj časť bojového výcviku na nemeckých strojoch Tornado (35 lietadiel na základni Holloman AFB). Okrem toho má Luftwaffe 82 vrtuľníkov UH-1D, tri vrtuľníky AS-532 Cougar (VIP) a 83 transportných strojov C-160 Transall. V roku 2010 by malo do výzbroje prísť prvé zo 60 objednaných transportných lietadiel A 400M (nahradia stroje Transall). Spolu s pozemnými silami by Luftwaffe mala dostať 42 nových vrtuľníkov NH-90.

Protiletadlové raketové krídla sú vyzbrojené hlavne protiletadlovými raketovými systémami Patriot. Podľa cie-

ľovej štruktúry Luftwaffe 5 by vo výzbroji malo zostať 30 palebných jednotiek (každá má 8 odpaľovacích zariadení so štyrmi strelami). Zostávajúce PLR systémy Roland a Hawk sú sústredené v jednom PLR krídle. Do konca roka 2005 by mali byť vyradené. Systémy Hawk v budúcnosti nahradí systém MEADS.

Zdravotnícka služba (Sanitätsdienst)

Predstavuje samostatnú zložku v rámci ozbrojených síl. Štábu zdravotníckej služby, ktorý je podriadený ministrovi obrany, podliehajú dve hlavné organizačné súčasti – **veliteľstvo zdravotníckej služby (Sanitätsführungskommando)** a **úrad zdravotníckej služby Bundeswehru (Sanitätsamt der Bundeswehr)**.

Veliteľstvo zdravotníckej služby SanFüKdo (v súčasnosti je dislokované v Bonne-Bad Godesbergu, ale počíta sa s jeho presunom do Koblenzu) má štyri podriadené regionálne veliteľstvá – zdravotnícke veliteľstvo I (Kiel), II (Diez), III (Weißenfels), IV (Bogen) a veliteľstvo zdravotníckych síl rýchleho nasadenia KdoSES (Leer). SanFüKdo riadi približne 19 000 vojakov zdravotníckej služby a 4 500 civilných zamestnancov. Do každého regionálneho veliteľstva sú začlenené dve vojenské nemocnice, ako aj po jednom zdravotníckom a jednom lazaretnom pluku.

Zdravotnícke veliteľstvo I má nemocnice v Hamburgu a Bad Zwischenahn, 4 hlavné zdravotnícke centrá, 26 zdravotníckych stredísk, 45 zdravotníckych jednotiek, 19 útvarových ambulancií, 6. zdravotnícky pluk v Breitenburgu a 11. zmiešaný lazaretný pluk vo Fürstenau.

Zdravotnícke veliteľstvo II (6 000 aktívnych vojakov) má podriadené nemocnice v Koblenzi a Hamme, 3 hlavné zdravotnícke centrá, zdravotnícke pluky v Rennerode a Hamme, ako aj 13. zmiešaný lazaretný pluk (Diez).

Zdravotníckemu veliteľstvu III (3 200 vojakov a 900 civilných zamestnancov) podliehajú nemocnice v Berlíne a Lipsku, 9 hlavných zdravotníckych centier, 31. lazaretný pluk v Berlíne a 32. zdravotnícky pluk vo Weißenfelse.

Zdravotnícke veliteľstvo IV riadi nemocnice v Ulme a Ambergu, 3 hlavné zdravotnícke centrá, 20 zdravotníckych stredísk, 43 zdravotníckych jednotiek, 9 útvarových ambulancií, 41. lazaretný pluk v Horbe, 42. horský zdravotnícky pluk v Kemptene a zdravotnícke výcvikové centrum v Horbe.

Úrad zdravotníckej služby Bundeswehru má na starosti odborné a organizačné zdravotnícke úlohy, výcvik, kontrolu kvality, vývoj zdravotníckej techniky a materiálu, ako aj kontrolu potravín, veterinárneho a infekčného zabezpečenia. Riadi štyri ústredné zdravotnícke inštitúty, inštitút športovej medicíny, inštitút pre vojenskú zdravotnícku štatistiku, zdravotnícku akadémiu, zdravotnícke výcvikové centrum, zdravotnícky výcvikový pluk a tri inštitúty strediska pre zdravotnícku RCHB ochranu a environmentálnu medicínu.

Služba ozbrojených síl

Služba ozbrojených síl (Streitkräftebasis – SKB) predstavuje relatívne novú samostatnú zložku ozbrojených síl, ktorá zodpovedá za ich všestranné zabezpečenie. Má na starosti informačnú podporu, logistické zabezpečenie, starostlivosť o nešpecifické zbrane a techniku (ručné zbrane, cestné vozidlá, informačnú a spravodajskú techniku a podobne), armádny šport a športové zabezpečenie, ako aj zabezpečenie a obsluhu vojenských výcvikových priestorov

*pplk. Andrej GÁFRIK
Inštitút obranných
a bezpečnostných štúdií MO SR*

Prvé viacúčelové bojové lietadlá Eurofighter Typhoon dostalo 73. stíhacie krídlo v Laage
Foto Luftwaffe

KRÁTKO

Prvý sériový stredný dopravný vrtuľník S-92 amerického výrobcu Sikorsky vzlietol po prvý raz 14. júna 2004. S-92 je zatiaľ jediný vrtuľník na svete certifikovaný podľa najnovších amerických bezpečnostných predpisov FAR Part 29 Transport Rotorcraft, Amendment 47.

...

Americká spoločnosť vybrala svoju továreň v Horizon City v štáte Texas na výrobu protitankovej kompaktnej riadenej strely s kinetickou bojovou časťou CKEM (Compact Kinetic Energy Missile). Začiatok výroby naplánovali na rok 2008.

...

V nemeckej lodenici firmy HDW (Howaldts-werke-Deutsche Werft AG) v Kieli pomenovali 15. júna 2004 menom S101 novú ponorku pre juhoafrické vojenské námorníctvo. Dieselelektrickú ponorku triedy 209 typ 1440, ktorá je jedným zo série troch plavidiel pre južnú Afriku, dodajú v roku 2005.

...

Nové iracké vzdušné sily prevzali svoje prvé dve lietadlá v Jordánsku. Dve pozorovacie lietadlá SB7L-360 Seeker vyrobené v Austrálii sú prvým krokom k vzniku flotily, ktorá má mať plánovaných 16 pozorovacích strojov. V súčasnosti je vo výcviku personál 150 ľudí, ktorý sa má do decembra 2004 zvýšiť na 500.

...

Francúzska generálna delegatúra pre vyzbrojovanie DGA a francúzske vojenské námorníctvo uskutočnili na začiatku júna skúšobné streľby s ponorkovou balistickou strategickou raketovou riadenou strelou M45. Riadená strela štartovala zo severného Atlantiku južne od Británie a zasiahla svoj cieľ vo Francúzskej Guyane. Streľba bola súčasťou uvedenia do prevádzky najnovšej francúzskej atómovej raketonosnej ponorky Le Vigilant.

...

Ukrajinský minister obrany Jevhen Marčuk a generálny sekretár NATO Jaap de Hoop Scheffer počas konzultácií Ukrajiny a NATO vo Varšave podpísali Memorandum o porozumení a strategickú leteckú prepravu. Na základe dohovoru budú ukrajinské ťažké transportné lietadlá prepravovať jednotky, výzbroj a zásoby pre NATO do vzdialených operačných priestorov.

...

Americká spoločnosť Northrop Grumman úspešne uskutočnila prvú letovú skúšku nového variantu leteckého palubného radaru s aktívnym elektronickým fázovaným radom AN/APG-77 pre nové stíhacie lietadlo F/A-22A Raptor. Nová konštrukcia slúži na zníženie výrobných a prevádzkových nákladov adaptovaním konštrukčných prvkov z radarov AN/APG-80 (F-16 Block 60) a AN/APG-81 (F-35).

Nový klient Javelina

Armáda Českej republiky sa stane deviatym klientom protitankových raketových riadených striel FGM-148A Javelin (oštep), ktoré vyrába spoločný podnik amerických firiem Raytheon a Lockheed Martin. Kompletný systém tvorí povelová a odpaľovacia jednotka CLU (Command Launch Unit) a riadená strela FGM-148A v prepravno-odpaľovacom kontajneri. Riadená strela FGM-148A má dolet od 75 m do 2,5 km a je vyzbrojená tandémovou kumula-

tívnou bojovou časťou. Dĺžka strely je 108,1 cm, priemer je 12,7 cm. Dĺžka kontajnera s priemerom 14,2 cm je 119,8 cm. Hmotnosť riadenej strely je 11,8 kg, hmotnosť jednotky CLU 6,4 kg.

Český lízing

Švédsko a Česká republika podpísali 14. júna 2004 lízingovú dohodu o prenájme 14 nadzvukových bojových lietadiel JAS-39 Gripen na obdobie 10 rokov. Česká republika si prenajme 14 lietadiel Gripen v najnovšej verzii (12 jednomiestnych JAS-39C a 2 dvojmiestne JAS-39D) v období rokov 2005 – 2015. Lietadlá, ktoré sú najnovším štandardom radu Gripen, sú interoperabilné s NATO, ich kabíny majú celofarebné displeje a sú vybavené zariadením na tankovanie paliva počas letu. Česká republika získa stroje v apríli až auguste 2005. Celková hodnota kontraktu je 19,65 miliardy českých korún.

Švédi kupujú Fonet

Poľská firma WB Electronics podpísala so švédskou agentúrou pre vyzbrojovanie a obranný materiál FMV kontrakt na dodanie štyroch digitálnych interných komunikačných systémov Fonet. Zariadenia Fonet nainštaluje agentúra FMV do konca kalendárneho roku na štyri veliteľské a spojovacie vozidlá Rlpagb 2024 na podvozku fínskych kolesových transportérov Patria XA-20S. Švédsko zaradilo do svojej výzbroje celkovo 20 vozidiel Rlpagb 2024. Poľské pozemné sily od roku 2001 kúpili pre svoje potreby viac ako 250 systémov Fonet. Najbližším predpokladaným kontraktom pre Poľsko bude dodanie 690 súprav pre nové poľské kolesové bojové vozidlá radu Patria XC-360 (AMV 8x8).

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Defilé nebeských jazdcov

„Oco, keby sme mali takýto krásny dvojплоšník, nemuseli by sme čakať v tej dlhочíznej kolóne na letisko,“ vtipne poznamenal siedmak Patrik, keď na oblohe zazrel technicky dokonalé repliky bojových lietadiel z 1. svetovej vojny, na ktorých sa predstavila divácky atraktívna letecká akrobatická skupina Lietajúci cirkus z Hradca Králové.

Nebola jediná, ktorá na oblohe nad bratislavským Letiskom gen. M. R. Štefánika očarila tisícky divákov. V letových a statických ukážkach sa počas dvoch víkendových dní predstavila takmer stovka lietadiel zo zahraničia. Ďalších dvadsať reprezentovalo naše ozbrojené sily. Medzi nimi už iba jediný „albatros“ zo slávnej košickej formácie Biele albatrosy. „Je mi ľúto, že sa za nimi zavrela bohatá kapitola, no už v budúcom roku chceme na letisku Sliač vytvoriť novú skupinu, ktorá by bola dôstojným pokračovateľom ich tradície,“ nostalgicky poznamenal veliteľ vzdušných síl OS SR generálmajor Jozef Dunaj.

Do slovenskej metropoly prišlo asi 400 pilotov a technikov z 18 krajín. Najväčším ťahákom však boli akrobatické formácie v podaní piatich skupín na čele s očarujúcimi Frece Tricolori z Talianska. Ako divákovi prezradili moderátori podujatia, pilot takejto elitnej formácie musí absolvovať nesmierne náročný výcvik: lieta nízko nad hladinou vody či nad neznámym terénom a počas celej sezóny ho nesmie prikváčať ani len chrípka, pretože jeho miesto v zostave by ostalo

Letecká a pozemná bitka v podaní Lietajúceho cirkusu, ako vystrihnutá z prvej svetovej vojny!

Defilé leteckých akrobatických skupín pozorne sledoval aj premiér Mikuláš Dzurinda a minister Juraj Liška. Predseda Brannobezpečnostného výboru NR SR Róbert Kaliňák si to dokonca zdokumentoval cez objektív fotoaparátu

V ukážke oslobodenia rukujejmníka sa zaskveli nitrianski vojaci

Čo je SIAD?

Medzinárodné letecké dni (Slovak International Air Display) existujú od roku 1992. Premiéra sa konala pod názvom Medzinárodný letecký festival CSIAF a bolo to posledné veľké letecké podujatie v bývalej Česko-Slovenskej Federatívnej Republike. Oficiálny názov SIAD dostali letecké dni o rok neskôr, keď sa presťahovali do Košíc a od roku 1994 sa konajú už iba v Bratislave.

jednoducho prázdne. Ich vystúpenie, sprevádzané dýmom vo farbách talianskej trikolóry i spevom Luciana Pavarottiho, akoby nad Bratislavou rozjasnilo dovtedy zatiahnutú oblohu.

Tohtoročným SIAD-om, ktorého hlavným organizátorom boli Ozbrojené sily SR, vyvrcholili oslavy vstupu Slovenska do NATO a Európskej únie. Podujatie patrí medzi najvýznamnejšie v stredoeurópskom regióne. Organizátori však teraz mali veľké problémy zladať letecké ukážky s pristávaním pravidelných aj charterových civilných liniek. Výrazne totiž pribúda počet civilných lietadiel, ktoré pristávajú na bratislavskom letisku, a aj preto tu veľmi často rezonoval názor, že bratislavský SIAD bol pravdepodobne poslednýkrát a presťahuje sa opäť do Košíc. „Zatiaľ túto informáciu nemôžem stopercentne potvrdiť, ale pravdepodobne z prevádzkových dôvodov budeme musieť so SIAD-om skončiť,“ prognózuje Mariana Kubalová zo Slovenskej správy letísk.

Na ploche letiska sa okrem leteckých ukážok odohrávalo aj množstvo sprievodných akcií. Nechýbal ani tradičný Verbunk, ktorý pripravila Vydavateľská a informačná agentúra MO SR a jej „rozhlasáci“ z vojenskej redakcie Slovenského rozhlasu v spolupráci s bratislavským regrutačným strediskom. Ich agitáciu spestrili aj ukážky boja zblízka, zastavenie vozidla a vyslobodenie rukujejmníka.

Text a foto Jozef MICHNICA

SIAD

2004

Po prvýkrát sa na Slovensku predstavilo stíhacie lietadlo JAS-39A Gripen

Medzinárodné letecké dni SIAD, ktoré sa konali počas ostatných desiatich rokov v Bratislave na medzinárodnom Letisku generála Milana Rastislava Štefánika, urobili Slovensku veľmi dobré meno. Všetci organizátori, účastníci, slovenská aj európska letecká komunita a leteckí nadšenci urobili pre našu krajinu veľmi veľa. Pre mnohých v Európe aj vo svete sa stalo Slovensko známejším práve prostredníctvom týchto podujatí.

Druhý júnový víkend na bratislavskom letisku, presnejšie 12. – 13. jún 2004, opäť patril letcom a ich strojom na zemi aj na oblohe. Vďaka si zaslúžia všetci organizátori, účastníci aj zástupcovia všetkých leteckých spoločností, ktorí dokázali spoločne s absolútnym nasadením a entuziazmom pripraviť túto akciu. Aj počas tohto ročníka sme na Slovensku videli množstvo

V pilotnej kabíne JAS-39A dominuje trojica viacúčelových displejov a rozmerný priehľadový displej

Pilot vrtuľníka W-3A Sokol vzdušných síl Armády Českej republiky predviedol bravúrnú pilotáž svojho stroja

Replika amerického lietadla Military Tractor sa zúčastňovala na predstavení Lietajúceho cirkusu z Českej republiky

rarít a strojov, ktoré boli pre mnohých úplnou novinkou. Divákovi na Slovensku sa po prvý raz predstavil švédsky nadzvukový stíhací stroj JAS-39A Gripen. Tento moderný, elegantný a výkonný stroj vo svojom výkonnejšom štan-

darde JAS-39C bude už zanedlho chrániť suverenitu Českej republiky a Maďarska. Stíhacie lietadlá F-16AM americkej výroby predviedli piloti z Belgicka a Holandska. Slovenskí piloti na nadzvukových stíhacích

lietadlách MiG-29 sa stretli vo vzdušnom priestore nad Ivanou vo veľmi efektívnom simulovanom vzdušnom súboji. Diváci mohli takisto po prvý raz sledovať ukážku tankovania paliva počas letu, ktorú predviedla dvojica bojových lietadiel Tornado vo farbách nemeckého vojenského námorníctva. Raritou bola účasť lietadiel vo farbách vzdušných síl Srbska a Čiernej Hory – bojové J-22 Orao v jednomiestnej aj dvojmiestnej verzii, cvičné a ľahké bojové lietadlá G-4 Super Galeb a známy dopravný An-26. Množstvo divákov obdivovalo neobvyklý, ale o to elegantnejší taliansky ľahký dispozičný stroj Piaggio P.180 Avanti. Hlavne deti zaujalo predstavenie Lietajúceho cirkusu z Českej republiky, ktorý predviedol pomocou replík starých konštrukcií a množ-

Stíhací bombardér J-22 Orao vznikol v juhoslovansko-rumunskej kooperácii. V Bratislave predviedli najmodernejšiu verziu tohto stroja piloti vzdušných síl Bosny a Čiernej Hory

Posledný prírastok rakúskych ozbrojených síl sú viacúčelové vrtuľníky S-70A Blackhawk americkej výroby

Prúdové cvičné lietadlo Hawk T. Mk 1 britskej RAF v príležitostnom nátere k 30. výročiu vzniku konštrukcie. V lietadlách Hawk novej generácie zostal zachovaný z pôvodného stroja len prekryt kabíny

stavila švajčiarska skupina Patrouille Suisse na stíhacích lietadlách F-5E a poľská skupina Białoczerwone Iskry na cvičných lietadlách TS-11 Iskra.

Priestor v časopise, ktorý sme mohli venovať medzinárodným leteckým dňom SIAD 2004, nedokáže v plnom rozsahu odzrkadliť atmosféru týchto dvoch dní. Preto vám chceme aspoň predstaviť niektoré lietadlá a vrtuľníky, ktoré sme mohli v Bratislave vidieť a samozrejme aj počuť.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Malé dopravné turbovrtuľové lietadlo Piaggio P.180 Avanti talianskych vzdušných síl s neobvyklým konštrukčným usporiadaním vynikalo eleganciou

stva pyrotechnických efektov boje v 1. svetovej vojne.

Samozrejme, nesmieme zabudnúť ani na akrobatické skupiny. Spomedzi svetoznámych akrobatických skupín, ktoré svoje kalendáre starostlivo plánujú aj dva roky vopred, nám svoje umenie predstavila talianska Frecce Tricolori a francúzska Patrouille de France. Okrem týchto skupín, ktoré sme na slovenskom nebi už videli lietať, sa po prvý raz pred

Eurosatory 2004

Samohybný protiletadlový kanón DW GDP 008 Skyranger

Každý párny rok sa v Paríži koná výstava systémov a technológií pre pozemné sily a protivzdušnú obranu Eurosatory. Výstava, ktorá sa konala 14. – 18. júna 2004 už po druhý raz vo svojej histórii v areáli vo Villepinte, znova potvrdila svoje postavenie najväčšieho špecializovaného podujatia tohto zamerania v Európe aj na svete.

ky nemôžeme v jednom článku ani predstaviť. Svoju svetovú premiéru mal prvý prototyp samohybného protiletadlového hlavného systému DW GDP 008 Sky-

Každá podobná akcia chce prilákať návštevníkov svojím rozsahom, množstvom exponátov či významných delegácií, a samozrejme, prezentáciami noviniek. Na tohtoročnom Eurosatory sa našlo z každého parametra dosť a dosť príkladov. Na tohtoročnej výstave sa zúčastnilo 950 vystavovateľov zo 44 krajín piatich kontinentov. Celkovo 25 štátov (Rakúsko, Belgicko, Kanada, Chorvátsko, Česká republika, Dánsko, Fínsko, Nemecko, Grécko, India, Izrael, Taliansko, Nórsko, Holand-

ske, Rumunsko, Ruská federácia, Slovinsko, Juhoafrická republika, Španielsko, Švédsko, Švajčiarsko, Turecko, Veľká Británia, Ukrajina a Spojené štáty americké)

Diaľkovo ovládaná veža RCWS-30

Samohybná kanónová húfnica M109L52

ké) vystavovalo vo svojich národných pavilónoch. Podľa prvých informácií sa na tohtoročnej výstave zúčastnilo viac ako 40 000 odborných návštevníkov.

Novinky

Tých naozajstných noviniek bolo na výstave toľko, že ich všet-

ranger švajčiarskej firmy Oerlicon Contraves, ktorá je členom spoločnosti Rheinmetall DeTec so sídlom v Nemecku. Novú vežu s kanónom GDP 008, ktorý používa veľmi výkonné strelivo Ahead, po prvý raz predviedli na podvozku pancierovaného transportéra Piranha III 8 x 8, ale veža je natoľko univerzálna, že ju možno namontovať na hocikaké vozidlo príslušnej hmotnostnej kategórie. Nemecká spoločnosť Rheinmetall DeTec okrem množstva iných exponátov predstavila aj prvý prototyp modernizovanej samohybnej húfnice M109L52 s nemeckou kanónovou húfnicou L52 kalibru 155 mm s hlavnou dĺžkou 52 kalibrov. Táto

zbraň, pôvodne vyvinutá pre najmodernejšiu nemeckú samohybnú húfnicu PzH 2000, výrazne zvyšuje palebné možnosti a účinnosť pôvodnej americkej zbrane. Ponuka modernizovať konštrukciu samohybnéj húfnice M109 je určite zaujímavým a finančne menej náročným riešením ako zjednodušiť logistický systém pri súčasnom zvýšení efektivity všetkých delostreleckých systémov pre klientov novej húfnice PzH 2000, medzi ktorých patrí okrem Nemecka tiež Holandsko, Taliansko a Grécko.

Premiéru mal aj prvý prototyp samohybného veliteľského stanovišťa Centauro VBC (8x8) Command Post z produkcie talianskeho konzorcia Iveco Fiat – Oto Melara. Základom veliteľského stanovišťa je osemkolesový obrnený transportér Centauro, ktorý poháňa preplňovaný dieselový motor Iveco 6V s výkonom 382 kW. Základnú trojčlennú posádku tvorí veliteľ, strelec-spojár a vodič. Okrem toho vozidlo prepravuje až piatich veliáčich a spojovacích dôstojníkov. Vozidlo s celko-

Odpaľovacie zariadenie 9P163-2 Kvantet na vozidle Panhard VBL 4x4

vých riadených striel. Nadstavba je určená pre hociktoré novovyrobené alebo modernizované ľahko pancierované bojové vozidlo. Počas prepravy je celá nadstavba aj so zbraňou sklopená, pri boji sa dvíha. Univerzálna zbraňová nadstavba je vyzbrojená automatickým kanónom ATK MK 44 (alebo

iným kanónom kalibru od 30 do 40 mm, ktorý špecifikuje zákazník), odpaľovacím zariadením pre dve protitankové a viacúčelové raketové riadené strely Rafael Spike-LR (alebo podobné strely špecifikované zákazníkom), koaxiálnym guľometom kalibru 7,62 mm a dvojicou trojhlavňových vrhačov zadymovacích granátov. Palebný priemer nadstavby je 140 trhavých nábojov kalibru 30 mm, 60 prierazných nábojov kalibru 30 mm, 460 nábojov kalibru 7,62 mm a 6 zadymovacích granátov kalibru 76,2 mm. Na sledovanie cieľov a zameranie zbraní slúži denná farebná CCD kamera a nočný termálny zameriavač s dvoma prepínateľnými zornými

poľami. Obidve optické zariadenia umožňujú sledovať cieľe a zamerať zbrane na vzdialenosť až 4 000 m. Opčne možno do informačného systému nadstavby integrovať laserový diaľkomer a systém na určovanie severu spolupracujúci s družicovým navigačným systémom GPS. Odmer nadstavby v bojovej pozícii je celokruhový, námer je od -20° do +60°. Operátor ovláda zbraň diaľkovo a je ukrytý pod primárnym pancierom vozidla.

Armády potrebujú aj dopravné prostriedky a na výstave ich bolo neúrekom vo všetkých možných triedach a kategóriách. Jedným zo zaujímavejších exponátov pre našinca bola svetová premiéra stredného dvojnápravového nákladného automobilu Terex Tatra T817 – 7BOR72 14 202 4x4.1 s ľahko opancierovanou kabínou.

Armády potrebujú aj dopravné prostriedky a na výstave ich bolo neúrekom vo všetkých možných triedach a kategóriách. Jedným zo zaujímavejších exponátov pre našinca bola svetová premiéra stredného dvojnápravového nákladného automobilu Terex Tatra T817 – 7BOR72 14 202 4x4.1 s ľahko opancierovanou kabínou.

Spolupráca bývalých protivníkov

Ďalším trendom v oblasti zbrojných a obranných technológií je medzinárodná

Veliteľské stanovište Centauro VBC (8x8) Command Post

vou bojovou hmotnosťou 25 t je vyzbrojené vežou Hitrole s guľometom kalibru 12,7 mm.

Okrem množstva iných zaujímavých konštrukcií predstavila izraelská firma Rafael verejne po prvý raz svoju novú konštrukciu diaľkovo ovládanej zbraňovej nadstavby RCWS-30 (Remote Controlled Weapon Station), vyzbrojenej automatickým rýchlostrelným kanónom kalibru 30 mm a dvojicou viacúčelových raketo-

Navádzaná mína MOR

Navádzaná mína LGMB

Navádzaná mína
Fire Ball

motorom s automatickou prevodovkou dosahuje na vozovke rýchlosť až 100 km/h. Jednu protitankovú batériu tvorí trojica vozidiel VBL s vežou Kvartet a jedno veliteľské vozidlo VBL s ťažkým guľometom kalibru 12,7 mm, ktoré prevádza 6 protitankových raketových riadených striel Kornet. Firma Panhard vyrobila 2 300 vozidiel VBL 4 x 4, ktoré slúžia vo Francúzsku a v ďalších 15 krajinách na

spolupráca v stále širšom rozsahu. Vzájomne vyvíjajú a vyrábajú zbraňové systémy predovšetkým krajiny, ktoré viaže dlhoročné priateľstvo a spoločné záujmy. Vznikajú nové kooperácie, ktoré umožňujú vyvinúť a sériovo vyrábať stále náročnejšie a drahšie technológie, prípadne ich implementovať u nových zákazníkov. Sem patrí napríklad dohoda medzi nemeckou firmou Rheinmetall

Defence Electronics a divíziou MBT Missiles izraelskej spoločnosti I.A.I. (Israeli Aircraft Industries) o spoločnom integrovaní protitankovej raketovej riadenej strely LAHAT (Laser-Homing Anti-Tank) a jej systémov pre hlavné bojové tanky konštrukčného radu Leopard 2.

Novým fenoménom je stále častejšia spolupráca bývalých protivníkov na potenciálnom bojisku. Veľmi agilné v tejto oblasti sú mnohé ruské firmy, napríklad prístrojová konštrukčná kancelária KBP (Konštruktorskoe bjuro priborostrojenija) z Tuly. Najnovším príkladom aktivít špecialistov konštrukčnej kancelárie KBP a odborníkov z francúzskej firmy Panhard je spoločná ponuka ruskej protitankovej veže 9P163-2 Kvartet na podvozku francúzskeho pancierového terénneho automobilu Panhard VBL 4 x 4 pre zahraničného zákazníka. Na veži Kvartet sú pripravené na strelbu štyri protitankové raketové riadené strely radu 9M133 kompletu Kornet. Maximálny dosiel protitankových raketových riadených striel Kornet dosahuje vo dne 5 500 m a v noci 3 500 m. Riadená strela navádzaná poloaufomaticky povelmi v lasero- vom lúči dokáže preraziť homogénny oceľový pancier s hrúbkou až 1 000 mm. Vo vnútri vozidla sú okrem posádky a aparatury prevádzané ešte dve protitankové raketové riadené strely Kornet. Vystavené vozidlo disponuje kondicionérom. Vozidlo VBL poháňané preplňovaným dieselovým

Protitanková
raketa LAHAT.
Vpredu pre
tankový kanón
kalibru 120 mm,
vzadu pre kanón
kalibru 105 mmMiniatúrny
bezpilotný
prostriedok
Mikado

Strednom východe, v juhovýchodnej Ázii, Afrike a Latinskej Amerike. Vozidlo Panhard VBL 4 x 4 pláva a môže byť letecky vysádzované pomocou padákového systému. Protitankové raketové riadené strely Kornet sú zavedené do výzbroje Ruskej federácie a niekoľkých ďalších krajín vrátane člena NATO - Grécka.

Nové prístupy a miniaturizácia

Výstavy, ako je Eurosatory, slúžia odborníkom aj na sledovanie aktuálnych trendov vo všetkých oblastiach vývoja obranných a bezpečnostných technológií. Medzi najnovšie trendy patria inteligentné zbrane, aplikovanie nových informačných technológií, roboty a samozrejme ustavičné miniaturizovanie už existujúcich aj nových aplikácií. Okrem množstva už známych inteligentných zbraňových systémov, akými sú napríklad nemecký Smart-155, francúzsko-švédsky Bonus a americký Skeet, predviedli mnohé svetové firmy mnohé nové koncepty zbraní blízkej budúcnosti. Trendom sú aplikácie nových technológií pri modernizovaní už

Miniatúrny bezpilotný
prostriedok Bird Eye 100

zavedenej munície a tak tiež hľadanie nových ciest a hlavne lacnejších spôsobov pri zvyšovaní presnosti a inteligencie novovytváraných riešení. Napríklad izraelské firmy, ktoré sú celosvetovo známe modernizovaním starších zbraňových systémov, predviedli hneď tri delostrelecké míny kalibru 120 mm s presným koncovým navedením, ktoré sú priamou odpoveďou na najaktuálnejší problém súčasného vojenstva – efektívny boj v meste bez vedľajších škôd na civilnom obyvateľstve. Firma Soltam Systems vystavila mínu 120mm M150 MOR s prídavným modulom koncového navedenia v nosovej časti projektilu. Pri-

Stredný nákladný automobil
Tatra T817 - 7BOR72 14 202 4x4.1

Odpaľovacie zariadenie
LCU s raketami
PAM a LAM
v expozícii
firmy Raytheon

navádzajúci modul, vybavený systémom laserového poloaktívneho samonavedenia so štvoricou aerodynamických plôch, znížil chybu zásahu pri maximálnom dostrele v rozsahu 7,2 – 9,5 km na menej ako 10 m. Firma I.A.I. predviedla novú konštrukciu navádzanej míny Fire Ball, v ktorej používa zlepšenú konštrukciu snímača z protitankovej raketovej riadenej strely LAHAT, ktorý teraz znáša extrémne preťaženie vznikajúce pri mínometnom výstrele. Spoločnosť I.M.I. (Israeli Military Industries) predviedla svoju konštrukciu navádzanej míny LGMB (Laser Guided Mortar Bomb) kalibru 120 mm vybavenou štvoricou výsuvných aerodynamických plôch. V konštrukcii tejto navádzanej zbrane je použitý nový univerzálny

navigačný, riadiaci a ovládací modul Pure Heart, ktorý firma I.M.I. špeciálne skonštruovala pre aplikovanie v nových generáciách inteligentnej munície. Riadiaci modul, ktorý umožňuje spracovať údaje a generovať riadiace povely, odoláva extrémne veľkým preťaženiam vznikajúcim počas vystrelenia munície z delostreleckej hlavne. Modul Pure Heart použili konštruktéri spoločnosti I.M.I. aj v delostreleckej strele s korekciou trajektórie CTAP (Corrected Trajectory Artillery Projectile) a v tankovej strele STAR (Smart Top Attack Round).

Bezpilotné prostriedky

Svoj obrovský rozmach zažívajú aj bezpilotné lietajúce prostriedky všetkých kategórií od prieskumných lietadiel po bojové prostriedky budúcnosti. Ale nesmieme zabudnúť, že asi najväčší boom tohto sektora obranného priemyslu je v oblasti miniatúrnych automatizovaných prieskumných prostriedkov, ktoré vypúšťa do vzduchu jeden človek, prípadne dvaja ľudia. Nie je reč o pomerne zložitých prieskumných prostriedkoch, ale prakticky o oku vojaka, ktorým môže preskúmať terén za kopcom, niekoľko desiatok alebo stoviek metrov pred sebou, prípadne tesné uličky mestského bojiska. V tomto sektore sú z pochopite-

lných dôvodov opäť veľmi aktívni v Izraeli. Firmy z tejto krajiny predstavili hneď niekoľko nových projektov a produktov tejto triedy. Spomeniem napríklad divíziu Malat spoločnosti I.A.I. a jej novinky – miniatúrne bezpilotné prostriedky radu Bird Eye a mikrobezpilotný prostriedok Mosquito. Lietadielko Bird Eye 100 je vyrobené z ľahkých uhlí-

kových kompozitov a vypúšťa sa z ruky alebo pomocou elastického vlákna. Stroj s rozpätím krídla 85 cm, celkovou dĺžkou 80 cm a štartovacou hmotnosťou 1,3 kg unesie užitočný náklad s hmotnosťou 300 g (denná/nočná videokamera v kardanovom závесе). Lietadielko poháňané elektromotorom lieta plne automaticky s kontrolnými bodmi v priestore 5 km x 5 km v letovej hladine 1,5 km. Jeho vytrvalosť je až 1 hodina letu. Mosquito je veľmi lacný mikrobezpilotný prostriedok so vzletovou hmotnosťou 500 g, poháňaný ekonomickým elektromotorom. Typický operačný priestor je 1 km x 1 km, v ktorom vydrží v letovej hladine 900 m lietať až 1 hodinu. Lietadielko s dĺžkou 30 cm a rozpätím 34 cm nesie výkonnú miniatúrnú videokameru.

Nespia ani konštruktéri z iných štátov. Nemecká firma EMT, ktorej bezpilotné prieskumné a monitorovacie prostriedky Luna a Aladin sú už vo výzbroji nemeckého Bundeswehru, predstavila okrem týchto známych konštrukcií finálnu podobu miniatúrneho bezpilotného prostriedku Mikado. Operačný rádius minilietadielka s rozpätím krídla 50 cm a vzletovou hmotnosťou približne 500 g je viac ako 500 m. Prostriedok poháňaný elektromotorom nesie dennú videokameru a jeho vytrvalosť vo vzduchu je viac ako 20 minút.

Text a foto Miroslav GYÜRÖSI

Mikrobezpilotný
prostriedok Mosquito

Veliaca poddôstojníčka práporu

Ľubica Vojtová, rodáčka z Bojníc, sa po absolvovaní štúdia na Strednej ekonomickej škole v neďalekej Prievidzi prihlásila sa ročnú práporčícku školu do Nového Mesta nad Váhom. Vtedy ju ani vo sne nenapadlo, že raz sa dostane do najvyššej aktívnej bojovej veliacej funkcie medzi poddôstojníkmi v rámci celých ozbrojených síl. Z Považia odišla na svoje prvé pracovisko, do martinskej výzbrojnej základne.

Pracovala tam ako náčelníčka tajnej spisovne. Potom jej vojenskú kariéru načas prerušili materské povinnosti. Vrátila sa do práce vznikajúceho profesionálneho práporu, ktorý bol známy ako prápor rýchlej reakcie. Postupne pracovala na podacej stanici i v oblasti personalistiky. Od prvého júla uplynulého roku sa v útvaroch začali postupne zavádzať funkcie veliacych poddôstojníkov. Veliteľ martinského práporu okamžite reakcie ponúkol miesto veliaceho poddôstojníka práporu práve štábnej nadrotmajsterke Ľubici Vojtovej, matke dvoch synov.

Krok do neznáma

„Našli sa aj takí, ktorí sa pozastavovali nad tým, že som do tejto funkcie dal ženu, ale podobné reči postupne ustali. Na svoju prácu má veľmi dobré predpoklady. Už aj preto, že pôsobila v personálnej oblasti a nechýba jej potrebný prehľad. Príslušníci štábu si postupne zvykajú, že jej povinnosťou je kontrolovať, či sa plnia moje rozkazy, a preto zároveň musí mať dostatočný prehľad o práci veliacych poddôstojníkov v jednotlivých jednotkách práporu, aj o celom poddôstojníckom zbore. Aj napriek tomu je hľadanie správneho miesta veliaceho poddôstojníka dlhodobým procesom. V začiatkoch sme jeho postavenie a funkčné povinnosti konzultovali predovšetkým s príslušníkmi amerického poradného Cubic-tímu a s tými poddôstojníkmi, ktorí absolvovali v USA poddôstojnícke kurzy. Ostatné pri-

niesol každodenný život,“ hovorí na margo peripetií pri zriaďovaní novej funkcie veliteľ martinského práporu okamžite reakcie podplukovník Martin Stoklasa.

Doslova ho vie zdvihnúť zo stoličky, keď niekto jeho veliacu poddôstojníčku považuje za sekretárku. Ľubica si postupne získavala autoritu. „Bol to krok do neznáma nielen pre mňa, ale aj okolie. Pre ženu je to naozaj dosť náročné. Postupne som sa stala akousi neformálnou hovorkyňou poddôstojníkov, spojkou medzi nimi a dôstojníkmi. Poddôstojníci majú často veľa dobrých nápadov, ako riešiť niektoré problémy, ale boja sa ich povedať veliteľom. Napríklad aj teraz, v priebehu vyvedenia na Lešti, keď som tu prvé dva týždne nebola, hneď mi volali do Martina, že potrebujú vyriešiť niektoré otázky okolo ubytovania a stravovania,“ približuje svoje doterajšie skúsenosti z novej funkcie štábna nadrotmajsterka Ľubica Vojtová.

Pochvaľuje si veľmi dobrú spoluprácu s veliteľom práporu. Na druhej strane priznáva, že niektorí príslušníci štábu ju stále nevedia dosť dobre zaradiť a pochopiť zmysel jej činnosti. Jednoducho sa vymyká z ich doterajšieho zaškatuľkovaného vojenského života. Nie je pre nich klasickým nadriadeným, ale ani podriadeným...

Skrotila aj Aligatora

Podľa veliteľa práporu si Ľubica získava rešpekt aj tým, že sa nevyhýba žiadnym

praktickým činnostiam. Hádže granáty, strieľa z RPG-75, absolvovala kurz ovládania Aligatora, vo vojenskom výcvikovom priestore nechýba ani pri rekognoskácii terénu pred cvičením. „Keď išla strieľať, všetko stíchlo a pozerali sa, ako si bude počiť. Bol to na ňu veľký psychický tlak, ale zatiaľ ho veľmi dobre zvláda. Aj to ma utvrdzuje v presvedčení, že som si dobre vybral,“ hovorí podplukovník Stoklasa. Vždy, keď sa vyskytnú nejaké problémy s poddôstojníkmi, obracia sa na štábnu nadrotmajsterku Vojtovú, ktorá ho dokáže spoľahlivo informovať o tom, kde to škripe.

Aj na májovom vyvedení vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť veliteľ postupne dopracúva otázky praktického využitia veliacych poddôstojníkov v bojovej činnosti – kde je ich miesto pri práporom taktickom cvičení, kto zodpovedá za veliteľské stanovište, jeho maskovanie, ale aj spojenie. V budúcnosti bude tých úloh ešte viac, aby sa postupne približovali k tomu, čo robia ich kolegovia v rovnakých funkciách v armádach NATO, najmä v americkej. To si však vyžaduje určitú prípravu. Preto velitelia už netrpezlivo očakávajú otvorenie odborného kurzu E-9 pre štábnych nadrotmajstrov v poddôstojníckej akadémii.

Od prvého júlového dňa sa konečne urobí ďalší krok, ktorý pomôže zvýšiť prestíž veliacych poddôstojníkov v jednotkách a útvaroch. Dostanú príplatok za riadenie. Aj keď je dôležitý, ten najťažší krok ich však ešte len čaká. Ten sa musí odohrávať v hlavách príslušníkov našich ozbrojených síl, najmä dôstojníkov. Až keď oni správne pochopia miesto a úlohu veliacych poddôstojníkov, pohnú sa v tejto oblasti veci vpred.

Josef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Objav pušného prachu radikálne ovplyvnil stredoveké vojenstvo, keď sa novým momentom stalo nasadenie palných strelných zbraní. Koncom 14. storočia sa palné zbrane rozšírili po celej Európe. V polovici 15. storočia pôsobili už puškárski majstri a delolejáři ako samostatní remeselníci. Podstatnú časť mestských výdavkov boli práve položky na budovanie fortifikácií a výrobu palných zbraní.

Palebná sila stredovekej Bratislavy

Stav obranyschopnosti stredovekej Bratislavy dokumentuje nevšedný záznam z roku 1443. Ide o súpis zbraní umiestnených na mestských fortifikáciách, ktorý je inak aj najstaršou písomnou pamiatkou svojho druhu v rámci celého Uhorska. Je priam kuriózne, že inventár sa zachoval najmä preto, lebo členovia trojčlennej komisie zafažili mestskú pokladnicu sumou 40 denárov za víno a jedlo, ktoré počas úradnej obhliadky mestského opevnenia 2. augusta 1443 skonsumovali. Pisár zaznamenal do účtovnej knihy v prvom rade výdavok za občeršenie a samotný súpis zbraní sa tam ocitol skôr náhodou. Súpis sa obmedzil iba na zbrane rozmiestnené na 21 fortifikáciách a v dvoch prípadoch aj v domoch mešťanov, ktorí boli veliteľmi pridelených objektov. Zoznam v doslovnom preklade znie takto:

Malé a veľké palné zbrane v mestskom vlastníctve
Hajtmán Hans Rigler.
Teda na Mäsiarskej veži jedno delo na kamenné gule a jedna tarasnica, v súdke okolo 20 libier pušného prachu, 60 šípov a 13 medených gulí k tarasnici.

Ďalej na veži Laurinskej brány má Ilja Stelczer dve veľké hákovnice, strecha veže si vyžaduje opravu.

Pán Michal Wolff, má inventárny zoznam. Ďalej na cvingri hradieb medzi Michalskou bránou a Laurinskou bránou je jedna tarasnica a jedno delo na kamenné gule a 4 krátke železné hlavne a olovené gule s hmotnosťou 10 libier k štyrom delám a pušný prach vo vedierku s hmotnosťou 10 libier a 100 šípov.

Pán Peter Kraus.

Ďalej v bašte Laurinskej brány 2 tarasnice a 2 delá na kamenné gule a 3 malé hlavne na jednej lafete. Ďalej na malom cvingri vedľa Pekárskej veže 1 železná tarasnica. Ďalej na Pekárskej veži 1 delo na kamenné gule, 1 železná hlaveň a 1 hákovnica.

Hajtmán Pavol Lang.

Ďalej na Rybárskej bráne 1 delo na kamenné gule a 1 tarasnica.

Pán Michal Grünbalt.

Ďalej na Novom tábore 3 hákovnice.

Pán Hans Feyrtag Goldsmid (zlatník), má inventárny zoznam.

Ďalej v bašte Starého tábora pri Dunaji 2 tarasnice, 2 krátke delá na kamenné gule, 1 železná hlaveň, 14 libier pušného prachu a 110 šípov.

Pán Erasmus Satler (sedlár), má inventárny zoznam.

Vydrická brána bola v stredoveku najlepšie vyzbrojenou bratislavskou fortifikáciou

Ďalej v cvingri hradieb za Krištofom Smidom na bašte 2 železné tarasnice a 2 hákovnice.

Pán Henrich Ach.

Ďalej na Obuvníckej veži 1 tarasnica, 1 malé delo na kamenné gule, 300 šípov, 1 nové vrece s 3 librami pušného prachu a 52 olovených gulí.

Hajtmán pán Štefan List.

Ďalej na Vydricej bráne 1 veľké delo na kamenné gule, 1 veľká húfnica a 1 krátke delo na kamenné gule, 1 veľká tarasnica, 2 tarasnice na jednej lafete, 1 malá tarasnica, 1 malá železná tarasnica, 1 veľká železná hákovnica a 18 ručníc, 300 šípov v truhlici, 3 zápalné šípy, 6 libier pušného prachu a 12 libier olovených gulí.

Pán Andrej von Frona.

Ďalej v tábore oproti Vydrici 2 delá na kamenné gule, 1 tarasnica a ešte 1 železná tarasnica, ako aj 4 hákovnice.

Pán Martin z Brna vo Vodnej veži.

Ďalej vo Vodnej veži 1 tarasnica, 1 malá hlaveň a spolu 12 ručníc a hákovníc.

Pán Bartolomej Scharach, má inventárny zoznam.

Ďalej na bašte Nepriateľ Uhrov 1 veľká tarasnica, 1 malá tarasnica a 1 delo s dvomi hlavňami, 1 medený mažiar, 1 malý mažiar, 2 železné mažiare, 2 hákovnice a 2 malé hlavne na jednej lafete, ešte 4 hlavne má vo svojom dome.

Hajtmán Mikuláš Altmansdarffer vo Vtáčej veži.

Pán Hanns Kromer.

Ďalej v prvej polbašte za Vtáčou vežou 1 delo na kamenné gule a 2 hákovnice a v druhej polbašte 2 hákovnice a 1 malé delo na kamenné gule.

Pán Gašpar Ventur.

Ďalej na cvingri hradieb za Gašparom Kúpeľníkom 1 malé delo na kamenné gule.

Pán Matúš Meindel.

Ďalej v bašte Michalskej brány 1 veľká tarasnica a 2 veľké delá na kamenné gule, 1 hákov-

nica, 3 ručnice a hore na veži 1 hákovnica. Vo svojom dome má ďalej 8 veľkých hákovníc, ktoré taktiež patria mestu.

Celkovo je v inventári zachytených 125 kusov hlavni, väčšie množstvo pušného prachu, 870 šípov a 3 zápalné šípy, 13 medených a 52 olovených gulí, ako aj 22 libier olovených guliek. Takmer polovicu zbraní (62 kusov) tvoria pušky, čiže hákovnice a ručnice. Spolu 45 kusov pripadá na delá rôzneho kalibru označované ako tarasnice, húfnice, mažiare či delá na kamenné gule. Nachádzali sa tu aj dve viachlavňové palné zbrane na jednej lafete, čiže akési predchodkyne tzv. kaťuši.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.

Vojenský historický ústav

Generál Petrák: Hrdosť, prenasledovanie, zadosťučinenie

• Pán generálmajor, ako jeden z vojakov bývalého Československa ste odišli v roku 1940 na Západ bojovať proti fašizmu, pričom ste v Petržalke zanechali snúbenicu a vašu budúcu manželku. Čo predchádzalo vášmu vylodeniu v Normandii?

Vylodeniu spojencov predchádzala tvrdá a dlhá štvorročná príprava slobodného sveta na čele s Veľkou Britániou. Boli medzi nimi aj statoční vojaci krajín, ktorí sa po páde Francúzska dostali do Veľkej Británie. Našťastie, slovenskí vojaci v tomto zoskupení mali významnú a pozitívnu úlohu. Fašistické vojnové Slovensko po boku nacistického Nemecka zohralo smutnú rolu vo svojej histórii, ale boli to i slovenskí vojaci, ktorí v rámci československej zahraničnej armády odčinili hanbu tých, čo ju po boku fašizmu zneuctili. Ja som v tom čase v Británii pôsobil ako styčný dôstojník protitankovej batérie delostrelectva. Potom som absolvoval výsadkárske výcvik a počas útoku v Normandii som bol veliteľom pechotnej rotý tankovej brigády, pričom mi podliehali dve čaty ťažkých guľometov a dve čaty protitankových kanónov.

• Aké pocity ste mali pri invázii?

Bola to úprimná radosť z toho, že sme v radoch demokratického frontu. Všetci sme boli vedení túžbou mať našu vlasť slobodnú. V rozochvení sme vystupovali na európsku pevninu, vedomí si toho, že návrat do vlasti, k našim drahým doma, nebude vôbec ľahký. Moja viera vo víťazstvo Spojencov bola neochvejná. Často som však bol na pochybách, či budem medzi tými, ktorí sa ho dožijú.

• Aká bola vaša ďalšia činnosť vo vojenskej rovnosťate?

Túžobne som čakal na chvíľu, keď prinesieme do slobodnej vlasti demokraciu západného sveta so všetkými jej mravnými hodnotami. Tú, ktorú sa dnes po dlhých rokoch totality učíme poznávať. Radosť nebola len v nás. Víťazné jednotky všetkých zúčastnených štátov sa stali po invázii impulzom na prejavy básnikov, maliarov a spisovateľov oslavujúcich sta-

točnosť ľudí milujúcich slobodu. Štátnici slobodných národov nešetřili uznaním a vďaka hrdinom invázie.

Žiaľ, u nás to tak nebolo. Krátko po víťaznej vojne sa dostal k moci režim, ktorý pod plášťom demokracie pripravoval zhoršenie sveta. Naše ideály a naša bojová činnosť boli hanobené, naše vlastenectvo zneuctievané. O statočných dobrovoľníkoch, ktorí šírili dobré meno nášho ľudu, sa mlčalo. Krátko po nástupe červenej totality som bol z armády prepustený. Dostal som sa medzi tých, pre ktorých boli pripravené väznice, žalárovanie, pracovné a internačné tábory. Strávil som v nich päť rokov. Po prepustení ma čakalo živorenie na okraji spoločnosti.

• S akými pocitmi ste prijali pri príležitosti 60. výročia vylodenia Spojencov v Normandii štátne vyznamenanie prezidenta Slovenskej republiky a prezidenta Francúzskej republiky?

Napriek ponížovaniu a zneuctievaniu, ktorého sa nám v priebehu života dostalo neúrekom, neprestal som brániť slobodu a veriť vo víťazstvo pravdy nad lžou. Pevne verím, že aj činnosť ostatných statočných vlastencov je dnes plne docenená. Veľmi

Anton Petrák sa narodil 14. 4. 1912. Pred vypuknutím 2. svetovej vojny pôsobil ako dôstojník čs. armády v posádke Bratislava. Od roku 1940 bojoval v západnom odboji. Ako kapitán britskej armády sa zúčastnil na vylodení v Normandii v rámci akcie Spojencov Deň D. V období komunistickej totality ho ako príslušníka západného odboja prepustili z armády a väznili. Rehabilitovaný bol v roku 1991 a bola mu priznaná vojenská hodnosť generálmajor v. v. Získal rad domácej a zahraničných ocenení. Je ženatý, má jednu dcéru a žije v Bratislave.

som privítal rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky Rudolfa Schustera, ktorý sa rozhodol oceniť odhodlanie tých, ktorí sa ocitli medzi prvými v boji za slobodu a postavil ich v histórii na čestné miesto, kam právom patria.

Z rúk francúzskeho prezidenta Jacquesa Chiraca mi bolo udelené najvyššie štátne vyznamenanie - Rad rytiera Čestnej

légie (Chévalier de legion d'honneur). Táto udalosť patrí, s plným vedomím toho, čo hovorím, k najkrajším chvíľam môjho vojenského života. Veď ma vyznamenal štátnik jednej zo svetových veľmocí. V Normandii som v nedeľu 6. júna stál so zástupcami ďalších krajín pod zástavou Slovenskej republiky. Za nami bolo more, z ktorého sme sa pred šesťdesiatimi rokmi práve v týchto miestach vylodili na európsku pevninu. Pred nami boli na tribúnach tisíce občanov na čele s predstaviteľmi demokratických štátov. Načúval som nútichajúcej vďaka z úst tých, ktorým sme priniesli slobodu. Toľko šťastím zarosených očí svet na žiadnom zhromaždení nevidel.

Uznanie som prijal i za tých, ktorí sa ho nedožili. Mal som pocit, že môj aj ich životy neboli márne.

• Takže možno hovoriť o zadosťučinení?

Štát, za ktorý sme bojovali, je dnes históriou.

Avšak ideály, ktoré nás viedli do boja, sú živé a platné. Je to boj za život bez strachu, za svet plný vzájomnej úcty, bez rozdielu náboženského, národnostného a politického presvedčenia, boj za svet sociálne spravodlivý. Taký nech ostane odkaz, ktorý odovzdávame nastupujúcej generácii.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Normandia – nebolo to ľahké

Šiesteho júna 1944 zaútočili spojenecké vojská v Normandii s cieľom obsadiť francúzske pobrežie a vytvoriť predmostie na ďalší postup v útoku na vojská fašistického Nemecka. Jedným z priamych účastníkov bojov bol vtedy mladý dôstojník a dnes generálmajor Anton Petrák. Z jeho pera prinášame náčrt vtedajšej situácie.

Keď spojenecké sily roku 1940 po páde Francúzska opustili Európu pošliapanú nacistickou čižmou, bolo to Winston Churchill, ktorý vo všetkých politických a vojenských plánoch a prejavoch vždy zdôrazňoval, že jedine oslobodenie Fran-

podmienky, s miernym vetrom a otvorenými mrakmi vo výške do tisíc metrov. K večeru podľa predpovede mal vietor zosilniť a more sa rozbúriť.

Posledným možným dátumom na inváziu bol 7. jún. Odloženie o ďalších 24 hodín bolo nemysliteľné, pretože námorné bombardovacie jednotky už vyplávali zo svojich severných základní pred tromi dňami a ďalší deň plavby by mohol znamenať návrat do prístavu po doplnení pohonných hmôt, čím by sa plán operácie narušil. Vrchný veliteľ operácie

Na oslavách vyodenia Spojencov v Normandii sa za Slovenskú republiku okrem prezidenta SR Rudolfa Schustera zúčastnili za náš rezort štátny tajomník MO SR Martin Fedor a náčelník Generálneho štábu OS SR Milan Cerovský. Najčestnejšími hosťami osláv boli samozrejme priami účastníci bojov.

že mám plnú dôveru v úspešný výsledok činnosti, ktorú začíname.

Víťazstvo

S týmito slovami sa spoje-

necké sily v počte takmer dvoch miliónov mužov vrhli do boja.

Samostatná tanková brigáda, pôvodná a najstaršia československá jednotka zahraničnej armády, sa začala formovať z dobrovoľníkov, ktorí sa nezmierili so zradou našej vlasti, spáchanou nezodpovednými politikmi tej doby. Po úniku z Poľska cez Stredný východ a Francúzsko zakotvili napokon v Anglicku. Po vylodení v priestore Arromanches sa presunula cez Bayeux a Caen do priestoru Falaise, kde dostala za úlohu obliehať Nemcov pri Dunkirku.

Polný maršal Montgomery vo svojich pamätiach po skončení vojny venoval svojim podriadeným tieto slova: „Využívam túto príležitosť na to, aby som poďakoval všetkým spojeneckým jednotkám, ktoré slúžili pod mojim velením. Belgičania, Čechoslováci, Holanďania, Francúzi, Poliaci a ostatné národy, všetci splnili svoju úlohu s vyznamenaním a zaslúžia si náš obdiv.

genmjr. Ing. Anton PETRÁK
(Autor je priamym účastníkom invázie)

Generálmajora A. Petráka na tohtoročných oslavách v Normandii vyznamenáva francúzsky prezident Jacques Chirac. Dole na fotografii s Eduardom Benešom
Foto Patrik JANDÁK

cúzska môže zaistiť víťazstvo Spojencov v Európe. Pod vrchným velením generála Dwighta Eisenhowera sa vytvorila najmohutnejšia invázna sila, akú svet dovtedy poznal. Bola to operácia pod krycím označením Overlord, ktorá začala v prvej hodine dňa tesne po polnoci 6. júna 1944.

Riziko útoku

Ráno 4. júna zvolal generál Eisenhower podriadených veliteľov, aby posúdili predpoveď počasia na 5. júna, ktorá bola veľmi nepriaznivá. Vrchný veliteľ sa rozhodol odložiť operáciu o 24 hodín. V čase, keď sa takto rozhodol, časť spojeneckých jednotiek už bola na mori – to však bolo také rozbúrené, že sa plavidlá museli vrátiť a hľadať prístrešie. Ráno 5. júna ukazovali poveternostné podmienky určité zlepšenie, ale predpoveď na budúci deň niesla so sebou sotva záblesk nádeje. Z rána 5. júna sa predvídali priaznivé

„V predvečer tejto veľkej svetovej udalosti posielam každému vojakovi spojeneckého mužstva moje najúprimnejšie želanie. Dostalo sa nám cti zasadiť úder na

Zostrelený Kanadčan opäť so záchrancami

„Ako deti sme v to októbrové popoludnie roku 1944 pásli kravy pod Klenkovým vrchom za Starou Lehotou. V tom sa z hory, ktorá bola kúsok od nás, vynorili dvaja chlapi. Keď prišli bližšie, videli sme, že majú na sebe modré uniformy.

Boli však poriadne špinavé. Obaja boli celí začiernení, ruky mali popálené. Museli zrejme zažiť niečo hrozné,“ spomína na svoje stretnutie s vtedajším kapitánom kanadského kráľovského letectva Stuartom Newtonom Mayom František Martinec.

Stuart May v strede, jeho záchrancovia pri ňom

Mosquito „Flame Mc Goon“
- pilot S.N. May a navigátor J.D. Ritch

Vtedy mal jedenásť rokov. Na pasienku bol jediným chlapcom. Dievčatám hneď povedal, že sú to asi ofieri. Pilot stíhacieho bombardéra Mosquito Stuart May a jeho navigátor nadporučík Jack D. Ritch sa snažili deťom vysvetliť, že oni sú piloti toho horiaceho lietadla, ktoré videli letieť.

Čakanie na kruhy

„Dohovárali sme sa rukami a nohami. Letci nám ukázali na kuse papiera napísané slovo Zvolen. Tam sa chceli dostať a nakoniec sme vyrozumeli, že sa pýtajú na partizánov. Jedno z dievčat, Anna Kiliánová, zbehlo do dediny a priviedlo svojho ujca Pavlína Brišku, ktorý pracoval pred vojnou v USA a vedel po anglicky. Piloti

nám cez neho odkázali, že keď sa zachránia, priletia spojenecké lietadlá a na znak toho urobia nad našou dedinou veľké dymové kruhy. Kravy sme pásavali do konca vojny na rovnakom mieste, často sme vyzerali hore, keď leteli lietadlá, ale veru žiadne kruhy sme nevideli,“ spomína František. Preto si myslel, že piloti zahynuli.

Kanadskí letci sa niekoľko dní skrývali na kopaniciach Za jamami u rodiny Pavla Kravárika. Neskôr boli niekoľko mesiacov u partizánov. Za ich pomoci sa dostali cez hory stredného Slovenska a 19. marca 1945 prekročili pri Lučenci frontovú líniu. Chorý S. May sa dostal cez Szolnok do Budapešti do sovietskej vojenskej nemocnice a odtiaľ lietadlom cez Taliansko do Anglicka. Domov, do Kanady, ho priviezla loď cez Atlantik v máji 1945.

Posledný let

Posledný frontový let Stuarta Maya sa začal 16. októbra 1944 na leteckej základni Hunsdon v Anglicku. Jeho Mosquito, patriace 418. sguadrone kanadského kráľovského letectva (RCAF), po medzipristátí a doplnení paliva vo francúzskom St. Dizieri pokračovalo nasledujúci deň ráno k svojmu cieľu – piešťanskému letisku. Na ňom bola sústredená pomerne silná nemecká letecká jednotka, ktorá znepriemňovala život slovenským povstalcom. K letisku sa blížili z juhu prízemným letom. Moment prekvapenia však nevyšiel. Privítala ich hustá paľba protiletadlovej obrany. Streľba zasiahla ľavý motor Mosquita, ktorý začal okamžite horieť. Lietadlo núdzovo pristálo na ľavom brehu Váhu, v chotári obce Brunovce...

Jeden z vtedajších pastierov kráv, František Martinec, je rodák z Martína. Pri bombardovaní Banskej Bystrice mu zabilo mamu a otec zahynul na talianskom fronte. Ako sirota sa dostal na Považie, do Modrovky. Neskôr sa vyučil za stolára, nejaký čas pôsobil v armáde ako ďalejslúžiaci poddôstojník. Má štyri deti a žije v Novej Bani.

Stretnutie so Stuartom Mayom na Obecnom úrade v Modrovke 11. júna tohto roku považuje za jeden z najradostnejších okamihov svojho života. Najmä keď mu dcéra Stuarta Maya Lou Newell poďakovala za záchranu života otca, lebo inak by ani ona nemohla byť v júni 2004 na Slovensku.

Amatérsky historik

Najväčšiu zásluhu na ich ceste k nám má však Bohuslav Ferianec, amatérsky historik z Modrovky, jednej z najmenších obcí v okrese Nové Mesto nad Váhom. O tom, že S. May žije, sa po dlhom pátraní dozvedel až 27. februára 2002. Bohuslav Ferianec o jeho príbehu vydal vlastným nákladom v roku 2003 knihu Mosquito nad Piešťanmi.

Osobne pomohol 11. júna zorganizovať stretnutie pilota a jeho rodiny na Obecnom úrade v Modrovke s občanmi obce, a najmä s tými, ktorí mu pomohli pred šesťdesiatimi rokmi zachraňovať život. Stuart May navštívil aj miesta pri Váhu, kde so svojím strojom núdzovo pristál a kde našiel pastierov. Pri stretnutí s nimi neskrýval slzy dojatia. Kanadský pilot so svojím sprievodom navštívil o deň neskôr aj 8. ročník Medzinárodných leteckých dní SIAD 2004 na bratislavskom Letisku M. R. Štefánika, kde sa stretol aj s veliteľom vzdušných síl SR, generálmajorom Jozefom Dunajom.

Pavol VITKO, Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA
a archív Bohumila FERIANCA

Po zuby ozbrojený „Moskyt“

V 2. svetovej vojne neexistovalo veľa bojových lietadiel, ktoré by sa vyznačovali takými letovými schopnosťami a všestrannosťou ako dvojmiestny dvojmotorový DH.98 Mosquito. Svojmu pseudonymu, odvodenému od mena nepriateľného a agresívneho hmyzu, nezostal skutočne nič dlžný.

Spoločnosť de Havilland ho začala vyvíjať z vlastnej iniciatívy a prvé zadanie znelo na ľahký a rýchly bombardér. Z vydaného spojenia draku s výbornou aerodynamikou a dvoch radových piestových motorov Rolls-Royce Merlin 21 s výkonom po 918 kW (1 230 k) vznikol veľmi rýchly a obratný stroj, ktorý nemohli prehliadnuť ani britské oficiálne miesta, správajúce sa i k nemu spočiatku zdržanlivo.

Mosquito B.Mk IV

Prototyp bombardéra DH.98 Mosquito B.Mk IV po prvý raz vzlietol 25. novembra 1940 počas leteckej „Bitky o Britániu“, keď na Ostrovoch potrebovali doslova každé lietadlo. Mal rozpätie 16,51 m, dĺžku 12,43 m, dostup 10 500 m a max. vzletovú hmotnosť 10 200 kg. To v prípade, keď niesol plný „náklad“ – štyri triestivé bomby po 227 kg alebo, s upravenou bombovnicou, jednu ťhravú bombu s hmotnosťou 1 814 kg. Napriek takejto záťaži dosahoval vo výške 7 000 yardov (asi 6 400 m) max. rýchlosť až 612 km.h⁻¹, ktorou mohol konkurovať i väčšine vtedajších stíhačiek.

Moskyty boli ako stvorené na rýchle a presné (bodové) bombardovanie vybraných cieľov, ku ktorým sa približovali v prízemnom lete, unikajúc nepriateľským radarom a záchytným stíhačkám. Pamätnými zostanú ich útoky na sídla gestapa v nórskom Oslo (vtedy však zlyhali bomby) a holandskom Haagu či na väznicu vo francúzskom Amiense. K ich špeciálitám patrili aj útoky na odpaľovacie rampy nemeckých striel V-1, ktoré podnikali za svitania pri ich štarte. To bola totiž jedna z mála možností, keď sa tieto zariadenia dali zo vzduchu identifikovať.

Stíhací bombardér DH.98 Mosquito FB.Mk VI s plnou hlavnou výzbrojou v nose trupu a ôsmimi neriadenými raketami pod krídlami
Foto archív

Azda jediným nedostatkom bombardovacích Moskytov bolo, že nemali hlavnú výzbroj, čo však kompenzovali vysokou útočnou aj únikovou rýchlosťou. Problematický bol tiež únik posádky zo stroja v núdzi – pilot mohol použiť iba úzke dvere a navigátor malý prielez.

Stíhací bombardér

Keďže motory Mosquita boli v gondolách v dolnej časti krídel, voľný nos trupu sa priam ponúkal na osadenie hlavnou výzbrojou. Druhý prototyp, koncipovaný ako stíhací bombardér DH.98 Mosquito FB.Mk VI, tak dostal skutočne účtyhodný súbor „žihadiel“ v podobe štyroch 20 mm rýchlopalných kanónov a štyroch 7,7 mm guľometov. Kanóny boli umiestnené vedľa seba pod stredom zaoblenia nosa a guľomety v jeho spodnej časti.

Z vtedajších porovnateľných strojov prekonal Moskyta hlavnou výzbrojou iba americký stíhací bombardér P-61B „Black Widow“ (Čierna vdova) so štyrmi 20 mm kanónmi a štyrmi 12,7 mm guľometmi. Nemecký Junkers Ju 88A4 s ôsmimi 7,92 mm guľometmi bol výrazne slabší, nehovoriac o sovietskom Petľakovovi Pe-2, ktorý mal iba štyri 7,62 mm guľomety.

Záveru a zásobníky kanónov FB.Mk VI si vyžiadali redukcii bombovnice, do ktorej sa zmestili iba dve 113 kg alebo 227 kg bomby. Na závesníkoch pod krídlami však mohol niesť ďalšie dve 227 kg bomby alebo osem neriadených rakiet

s hmotnosťou po 27 kg. Modernizovaný stíhací bombardér Mosquito FB.Mk XVIII Anti-Ship, používaný proti lodiam a ponorkám, mal okrem rakiet aj 57 mm kanón Molins, ktorý bol síce mimoriadne účinný, ale jeho veľký spätný ráz spôsoboval ťažkosť. Aj preto bolo vyrobených iba 30 kusov tohto typu.

Vonkajšie rozmery a maximálnu vzletovú hmotnosť mal FB.Mk VI rovnaké ako bombardér B.Mk IV. Nepatrne nižšia bola jeho maximálna rýchlosť, napriek tomu, že používal silnejšie motory Rolls-Royce Merlin 25 s výkonom po 1 208 kW (asi 1 618 k). Príčinou bolo narušenie aerodynamiky nosa ústiami kanónov a guľometov a anténou radaru, ako aj závesníky na bomby, resp. prídavné nádrže pod krídlami. Radar sa osvedčil najmä pri častom nasadzovaní Moskytov v úlohe nočných stíhačov a prieskumníkov a jeho zásluhou tieto stroje zničili aj 623 lietajúcich bômb V-1.

Úctyhodná bilancia

Hoci Moskyty často znevažujúco označovali ako „preglejkové“ bombardéry, mali vo svojej kategórii len málo rovnocenných súperov. Celkovo bolo vyrobených 7 781 týchto skvelých strojov (6 439 vo Veľkej Británii, 1 134 v Kanade a 208 v Austrálii) v 43 verziách, ktoré za 2. svetovej vojny slúžili v leteectvách dvanástich spojeneckých krajín. Za zmienku stojí, že Moskyt patril k prvým lietadlám s bombardovacím radarom a 25. marca 1944 ako prvý dvojmotorový stroj v histórii pristál na palube lietadlovej lode (HMS Indefatigable).

Posledný Moskyt vo verzii nočného stíhača bol do služby zaradený 28. novembra 1950 a z výzbroje tieto stroje definitívne stiahli až v roku 1955.

PhDr. Ján DOLINAY

Tento „Moskyt“ FB.Mk VI patril k 143. peruti Pobrežného veliteľstva (Coastal Command) RAF, ktorá operovala najmä proti nemeckým hladinovým plavidlám a ponorkám

Bezpečnostná politika Spojeného kráľovstva (1. časť)

Francúzsko a Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska sú jediné štáty v Európe, ktoré majú štatút nukleárných mocností a disponujú stálym miestom v Bezpečnostnej rade OSN. Obe krajiny majú rozsiahle tradície v oblasti realizácie zahraničných vojenských intervencií a v súčasnosti z európskych štátov len ony sú schopné realizovať vojenské operácie v relevantnej miere mimo vlastného územia a mimo Európy. Napriek týmto spoločným faktorom však existujú dôležité rozdiely medzi nimi v zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politike. (Pripomínáme, že o bezpečnostnej politike Francúzska sme písali v tohtoročnej OBRANE č. 4 a 5 – pozn.)

Po prvé, Briti sú členmi všetkých štruktúr NATO, vrátane vojenských, zatiaľ čo Francúzsko na týchto štruktúrach neparticipuje. Navyše Spojené kráľovstvo patrí k najaktívnejším členom aliancie s výrazným vplyvom a váhou v tejto organizácii. Druhý rozdiel pramení z rozdielnej povahy ich vzťahov so Spojenými štátmi. Francúzsko sa charakterizuje ako samostatný a nezávislý pól v medzinárodných vzťahoch, zväčša aj ako alternatíva voči Spojeným štátom v západnom svete. Na rozdiel od toho, špeciálne vzťahy so Spojenými štátmi predstavujú alfu a omegu zahraničnej a bezpečnostnej politiky Spojeného kráľovstva.

Alfa a omega britskej bezpečnostnej politiky

Tento rozdiel vo veľmi významnej miere vplýva aj na odlišné predstavy a koncepcie týchto mocností na budúcu úlohu a miesto Európskej únie vo svete. Kým Francúzi presadzujú vytvorenie Európskej únie ako samostatného pólu v medzinárodných vzťahoch a vytvorenie tzv. multipolárneho sveta, Briti hovoria o nutnosti udržať jednotu západného sveta a zachovanie tzv. unipolarity tým, že vedúcou silou v systéme medzinárodných vzťahov by sa mali stať aj európske štáty, resp. Európska únia v úzkej spolupráci so Spojenými štátmi.

Po suezskej kríze (1956), počas ktorej sa ukázalo, že Briti a Francúzi sú síce schopní realizovať ešte aj pomerne úspešné vojenské operácie, avšak už nie sú schopní konať ako úplne nezávislý pól v medzinárodných vzťahoch oproti vôli „superveľmocí“, sa britská elita definitívne rozhodla, že Spojené kráľovstvo v tejto situácii musí získať najväčší možný vplyv na to mocenské centrum, kde sa najzávažnejšie rozhodnutia, týkajúce sa globálneho bezpečnostného prostredia, naďalej prijímajú – to znamená, na Spojené štáty. V porovnaní s Francúzskom treba poukázať na ešte jeden zásadný rozdiel: napriek tomu, že Spojené kráľovstvo patrí aj

po skončení studenej vojny do elitnej skupiny veľmocí, ktoré disponujú nukleárnymi zbraňami, Briti sa rozhodli, že v tejto skupine môžu zostať aj s obmedzeným množstvom nukleárných zbraní.

Na základe toho redukovalo Spojené kráľovstvo vo významnej miere svoje nukleárne kapacity: vyradilo nukleárne zbrane, ktoré tvorili súčasť výzbroje lietadiel, a tým zrušilo schopnosť realizovať nukleárny útok leteckými silami a zredukovalo počet nukleárných hlavíc rozmiestnených na nukleárných strategických ponorkách typu Vanguard na polovicu – z úrovne 96/ponorka na 48/ponorka. V dôsledku toho má Spojené kráľovstvo v súčasnosti vo výzbroji menej ako 200 nukleárných hlavíc a Briti v krátkom čase neplánujú ani rozsiahle modernizačné programy pre tieto zbraňové systémy. Celková ničivá sila operačne nasaditeľných nukleárných síl Spojeného kráľovstva bola v dôsledku týchto procesov redukovaná až o 70 percent. Briti veria, že základné ciele britskej nukleárnej politiky – garantovať „minimálne odstránenie“ a udržať pozíciu svojej krajiny v prestížnom klube nukleárných mocností – môžu dosiahnuť aj s pomerne obmedzenými finančnými prostriedkami.

Bezpečnosť po studenej vojne

Podobne ako v prípade Francúzska, koniec studenej vojny vo významnej miere ovplyvnil aj britskú bezpečnostnú politiku. Bezpečnostné prostredie po studenej vojne a jej vplyv boli analyzované v oficiálnom dokumente s názvom Strategic Defense Review (prezentovaný v roku 1998). Najdôležitejším prínosom dokumentu bola komplexná analýza bezpečnostného prostredia a to, že sa uskutočnila veľmi hlboká transformácia britských ozbrojených síl na silný inštrument intervenčných operácií. Väčšina záverov dokumentu je platná aj po 11. septembri 2001. Konštatuje, že v súčasnosti neexistuje priame vojenské ohrozenie pre Spojené kráľovstvo a západnú Európu,

ani pre britské zámorské územia. V súčasnej situácii sú najdôležitejšie tzv. asymetrické hrozby, ako terorizmus, medzinárodný zločin, etnické a náboženské konflikty, ohrozenie medzinárodného obchodu alebo destabilizácia štátov.

Strategic Defense Review prezentoval šesť základných kategórií, v ktorých sa predpokladá zásah britských ozbrojených síl:

- posilnenie bezpečnosti v čase mieru – podpora civilných autorít doma a v zahraničí proti terorizmu a organizovanému zločinu;
- bezpečnosť zámorských území – britské ozbrojené sily musia byť schopné aj samostatne čeliť potenciálnym bezpečnostným výzvam, ktoré by sa týkali týchto území (napríklad operácie typu falklandská vojna);
- humanitárne operácie a misie a operácie typu „peacekeeping“ – typickým príkladom takýchto operácií sú napríklad participácia v SFOR alebo angažovanosť v Kosove;
- regionálny konflikt mimo územia NATO – na realizáciu takýchto operácií sú nevyhnutné seriózne schopnosti a spôsobilosti na projekciu sily. Regióny, v prípade ktorých je najväčšia pravdepodobnosť takýchto operácií, sú Perzský záliv, Blízky východ, severná Afrika;
- regionálny konflikt, ktorý sa týka aj územia členských štátov NATO – znamená realizáciu operácií na vojenskú

Britská protiponorková loď
HMS Invincible v americkom
prístave Jacksonville
Foto U.S. Navy photo

obranu niektorého členského štátu NATO v prípade pomerne obmedzenej hrozby;

- strategický útok na NATO – takýto vývoj sa hodnotí ako vysoko nepravdepodobný.

Teda aliancia aj naďalej zaujíma ústredné miesto v britskom bezpečnostno-politickom myslení, aj napriek meniacemu sa charakteru organizácie. V súčasnosti však najpravdepodobnejšie územia/regióny zásahu britských ozbrojených síl sú mimo tradičného územia pôsobenia NATO, t. j. Európa a severoatlantického priestoru: Blízky východ, severná Afrika, stredná Ázia a priestor východného Stredomoria. Samozrejme, treba brať ohľad aj na vývoj v tejto oblasti. NATO sa napríklad pomerne významne angažuje v Afganistane a v súčasnosti sa diskutuje o forme potenciálnej angažovanosti v Iraku (ak keď prioritou naďalej zostáva Afganistan, ako to niekoľkokrát potvrdil aj generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer).

Reakcia na bezpečnostné hrozby

Najaktuálnejšou úlohou britských ozbrojených síl je „manažovať“ bezpečnostné hrozby a ohrozenia nového typu. To môže znamenať aj to, že ako sa píše v SDR (britské ozbrojené sily), „musíme byť pripravení na to, že budeme musieť ísť a zasiahnuť v regionálne konflikty ešte pred tým, ako kríza príde k nám“. V súvislosti s tým sú mimo-

riadne dôležité schopnosti a spôsobilosti súvisiace s projekciou sily. Strategic Defense Review, reagujúc na výzvy nového bezpečnostného prostredia, počítal s nasledujúcimi intervenčnými možnosťami pre britské ozbrojené sily (odvtedy modifikované – pozri ďalšiu časť analýzy):

- Britské ozbrojené sily musia byť schopné:
 - odpovedať na hrozbu, ktorá pochádza z väčšieho medzinárodného konfliktu, čo môže vyžadovať premiestnenie britských síl v podobnom rozsahu ako počas (prvej) vojny v Zálive, kde boli premiestnené nasledujúce sily: jedna obrnená divízia, 26 väčších bojových lodí a viac ako 80 bojových lietadiel;
 - realizovať ešte rozsiahlejšiu operáciu, ktorá by však mala podstatne nižšiu intenzitu, pričom treba udržať schopnosť na realizáciu druhej základnej/podstatnej operácie.

V súvislosti s analyzovaným fenoménom treba poznamenať, že počas vojny s Irakom na jar roku 2003 poslalo Spojené kráľovstvo na Blízky východ 45-tisíc vojakov a okolo 100 bojových lietadiel, spolu s námornou bojovou skupinou vedenou lietadlovou loďou. V procese ďalšieho rozvoja špeciálnych spôsobilostí bude zohrávať kľúčovú úlohu vytváranie spoločných spôsobilostí („joint capabilities“) jednotlivých zložiek ozbrojených síl. Týmto procesom sa vytvorí integrované bojové sily, ktoré dokážu maximalizovať efekt bojových operácií.

Integrované ozbrojené sily

Britský pohľad na strategickú situáciu a globálne bezpečnostné prostredie, ako aj s tým súvisiace hodnotenia sú hlbšie analyzované v materiáli „The Future Strategic Context for Defence“. Spomedzi súvislostí, ktoré sú v dokumente analyzované – fyzikálny, technologický, ekonomický, sociálny, právny, politický a vojenský rozmer – je z hľadiska analyzovanej témy nevyhnutné prezentovať aspoň politické a vojenské súvislosti.

Politické súvislosti: Podľa britského hodnotenia budú Spojené štáty v krátkom čase jedinou vojenskou a ekonomickou superveľmocou. NATO sa naďalej považuje za základný kameň britskej bezpečnosti, pričom je potrebné pokračovať v transformácii úloh a spôsobilostí, aby bolo relevantné aj v budúcnosti. Iniciatívy orientované na rozvoj európskej obrany sa chápu ako faktor, ktorý pomôže posilniť NATO, pričom Európska únia sa zameriava na spôsobilosti, pomocou ktorých bude schopná realizovať operácie krízového manažmentu – primárny cieľ Spojeného kráľovstva v tomto procese sa sústreďuje na posilnenie reálnych vojenských spôsobilostí.

Severoatlantická aliancia sa chápe aj ako nepostrádateľný inštrument americkej angažovanosti v bezpečnosti Európy. Hoci Spojené štáty budú aj naďalej hľadať možnosti na vytváranie koalícií v prípade, že sa rozhodnú pre použitie vojenskej sily, avšak ak to nebude možné, môžu sa rozhodnúť konať aj samostatne. Rusko sa nepovažuje za vojenskú hrozbu pre Severoatlantickú alianciu. Pokles úrovne ruských konvenčných síl bude pokračovať, čo vytvára priestor na dôležitejšiu úlohu nukleárneho odstrašenia, ako poslednej garancie ruskej teritoriálnej integrity. S tým súvisí aj to, že schopnosti a kapacity Ruska na realizáciu rozsiahlejšej projekcie sily a udržiavanie operácií za svojimi hranicami zostanú naďalej obmedzené.

Čínske ozbrojené sily postupne skvalitňujú svoju technologickú úroveň a spôsobilosti na projekciu sily, avšak časový rámec, potrebný na dosiahnutie kapacít ozbrojených síl západného sveta, sa hodnotí ako veľmi dlhodobý. Čína disponuje limitovaným množstvom strategických nukleárných kapacít, ktorými je schopná zasiahnuť Spojené kráľovstvo; zároveň deklaruje politiku „no-first use“. V súčasnosti Čína nepredstavuje konvenčnú hrozbu pre Spojené kráľovstvo. V súvislosti so zámorskými územiami je dôležité poznamenať, že napriek tomu, že naďalej existujú nároky Argentíny na Falklandské ostrovy, Južnú Georgiu a Južné Sandwichove ostrovy, súčasná argentínska vláda sa vyvaruje používania sily v súvislosti s týmito nárokmi.

PhDr. Róbert ONDREJCSÁK
riaditeľ Inštitútu obranných
a bezpečnostných štúdií MO SR

Slová života

„Ten, kto nemiluje, nepoznal Boha, pretože Boh je láska.“ (1 Jn 4,8) Raz prístupil k Spasiteľovi jeden farizej a spýtal sa ho: „Učiteľu, ktoré je veľké prikázanie v zákone?“ Spasiteľ mu odpovedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha... a milovať budeš blízkeho ako sám seba“ (Mt 22, 35-39). Na týchto dvoch prikázaniach sa zakladá celý zákon aj proroci.

Zákon o láske

Prečo nám Spasiteľ prikazuje milovať Boha celou dušou a celým srdcom? Preto, lebo Boh je najdokonalejšia bytosť. On je prameňom každej pravdy a každého dobra. Boh preukázal svoju lásku, keď neopustil hriešny starozákonný ľud, ale posielal mu prorokov, aby sa prostredníctvom nich posilňoval vo viere, činil pokánie a kráčal po ceste spásy. A Boh preukázal svoju lásku aj vtedy, keď Syn Boží prišiel zachrániť tento svet a otvoril nám cestu k večnej blaženosti.

Bohu sme dlžníkmi za všetko, čo máme – život, zdravie či rodinu. Dal nám nesmrteľnú dušu a svojou krvou na kríži zmyl naše hriechy a zachránil nás pred večným zatratením. Sme mu vďační za každý závan vzduchu, ktorý dýchame, každý kúsok chleba, ktorý jeme, každý dúšok vody, ktorú pijeme. Ako Ho nemáme milovať celou dušou a celým srdcom?

Prečo máme milovať svojho blízkeho? Preto, lebo láska k blížnemu je jedným z prejavov našej lásky k Bohu. „Keby niekto povedal: Milujem Boha, a svojho brata by nenávidel, je luhár“ (1 Jn 4,20). Láskou k svojmu blížnemu sa približujeme k Bohu, lebo: „Kto zostáva v láske, zostáva v Bohu a Boh v ňom“ (1 Jn 4,16). Naša láska k blížnemu sa neprejavuje iba v milosrdenstve, ako v dobrom cite nášho srdca, ale v milosrdenstve činorodom, ktoré nás vyzýva k činu v mene lásky.

My, príslušníci ozbrojených síl si niekedy ani neuvedomujeme, že naša služba vlasti je službou blížnemu. Kedy? Počas živelných pohrôm ako sú záplavy, snehové kalamity či lesné požiare práve my, vojaci, pomáhame ľuďom postihnutých oblastí poskytovaním techniky, ľudských zdrojov, stravy, ošatenia, provizórneho bývania či inými základnými potrebami pre ich ďalší život.

Preto si vážme svoje povolanie a vnímajme ho častejšie práve z tejto stránky. Nikdy neľutujeme ani čas, ani sily, ani majetok, keď máme prejavovať lásku k svojmu blížnemu! Myslím si, že práve pre túto cnosť majú naše ozbrojené sily dlhodobu najväčšiu dôveru u občanov našej vlasti. Ľudia nezabúdajú, čo pre nich vojaci urobili.

Prot. kpt. Mgr. Marek IGNACIK
zástupca náčelníka vojenského dekanátu
Veliteľstva vzdušných síl OS SR - dekan

Prezident na ministerstve

V utorok 22. júna navštívil Ministerstvo obrany SR prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič. Po privítaní ministrom Jurajom Liškom rokoval s hlavnými predstaviteľmi rezortu a stretol sa s generalitou Ozbrojených síl SR. Na stretnutí s novinármi sa I. Gašparovič o. i. vyjadril k účasti slovenských vojakov v Iraku: „Vítam aktivitu poslancov NR SR, ktorí budú rozoberať otázky, či podľa podmienok a zmluvy, na základe ktorej tam išli, tieto podmienky trvajú, alebo sa zmenili. Takže bude o tom rozhodovať NR SR, ale nie som za to, aby sme z Iraku z jedného dňa na druhý odišli. Nakoniec, je tam už profesionálna armáda. Sú tam vojaci, ktorí tam išli dobrovoľne.“ Prezident tiež pripomenul, že naše ozbrojené sily by v misiách nemali pôsobiť len ako „armáda staviteľov ciest“, ale ich účasť by mala mať viac vojenský charakter. Prihovoril sa aj za lepšiu technickú vybavenosť ozbrojených síl, najmä jednotiek vysielaných do zahraničia. Na odľahčenú otázku, či vykonával vojenskú službu, I. Gašparovič povedal: „Ja som v tomto konzervatívny a mrzí ma, že armáda bude len profesionálna a že nebude základná vojenská služba, pretože si myslím, že každý poriadny chlap by mal základnú vojenskú službu absolvovať...“ Ivan Gašparovič ako absolvent vysokej školy slúžil ako poddôstojník a neskôr podporučík rok na letiskách v Pardubiciach a v Časlavi. Pred vyradením z vojenskej evidencie, po dosiahnutí stanovenej vekovej hranice, mal hodnosť podplukovníka v zálohe.

– pv –

Foto Jozef MICHNICA

Hovorca ministerstva obrany Zenon Mikle (vľavo) spolu s riaditeľom Vydavateľskej a informačnej agentúry MO SR Miroslavom Minárom ocenili tradičnou novinárskou kačicou, teda cenou pre novinára, ktorému sa v streľbe „najlepšie nedarilo“, šéfredaktorku bratislavského Večerníka Michaelu Conzarovú

Novinárska muška

V piatok 18. júna sa vo vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch uskutočnil 25. ročník neoficiálnych majstrovstiev Slovenska novinárov v streľbe z vojenských zbraní. Novinárska muška. Súťaž sa už deviaty rok uskutočnila aj ako Memorál Katky Fornerovej, bývalej špičkovej reportérky Smeny a Práce, ktorá sa venovala predovšetkým problematike obrany a bezpečnosti a ktorá tragicky zahynula pri výkone svojho povolania. Viac ako pol stovky novinárov z redakcií novín, časopisov, agentúr a televízií či rozhlasových staníc súťažilo v streľbe z pištole, samonabíjacej pušky a samopalu. Prestíž podujatia umocnila aj prítomnosť ministra obrany Juraja Lišku, štátneho tajomníka Martina Fedora a zástupcov generality. Organizátori, ktorými boli tlačové oddelenie komunikačného odboru Kancelárie ministra obrany, Slovenský syndikát novinárov a Posádkové veliteľstvo Bratislava, pripravili pre prítomných aj možnosť streľby z luku, ukážky combat-streľby či vystúpenie čestných stráží. Absolútnym víťazom sa stal vojenský novinár major Igor Hadar, bývalý redaktor OBRANY, ktorý v súčasnosti pôsobí v rámci Síl výcviku a podpory. Najlepšia spomedzi žien bola dvakrát zlatá a raz bronzová Petra Repková z Odbornej redakcie armádneho vysielania Slovenského rozhlasu, ktorá v pištoľi dokonca porazila aj všetkých mužov.

– pv –

Foto Peter DOVINA

„Úrad vojnových veteránov eviduje takmer 1300 žiadostí o priznanie štatútu veterána a vydanie preukazu veterána. Do týchto dní bol tento štatút priznaný vyše 800 vojnovým veteránom a ďalšie žiadosti sa vybavujú priebežne,“ informoval nás pri našej nedávnej návšteve riaditeľ úradu plukovník v. v. Daniel Kostra. So zaujímavou ponukou pre našich vojnových veteránov zavítal do úradu v rovnakom čase aj generálny riaditeľ Termálneho kúpaliska Bešeňová Dr. Nodar Giorgadze (na fotografii v rozhovore s plk. Kostrom). Pán Giorgadze, ktorý pôsobil v medzinárodnej asociácii vojnových veteránov, ponúka držiteľom preukazu vojnového veterána bezplatnú návštevu kúpaliska. Bezplatný vstup platí aj pre jednu osobu, ktorá veterána sprevádza. Možnosť bezplatnej návštevy unikátneho termálneho zariadenia sa vzťahuje na obdobie od 1. mája do 30. júna a od 15. septembra do 15. decembra.

– br –

Foto – pd –

Experti o bezpečnosti

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií Ministerstva obrany SR zorganizoval 10. júna v klube ministerstva obrany workshop na tému **Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky po vstupe do Severoatlantickej aliancie a Európskej únie (východiská a prístupy)**.

Workshop bol rozdelený na dva panely – prvý sa zaoberal východiskami a prístupmi k spracovaniu nových strategických dokumentov, témou druhého boli východiská pre prípravu novej Bezpečnostnej stratégie Slovenskej republiky. Štyri desiatky odborníkov z ministerstva obrany, zahraničných vecí, vnútra i z ďalších vládnych aj mimovládnych inštitúcií a výskumných centier, ktoré sa zaoberajú bezpečnostnou a obrannou problematikou, diskutovali v oboch paneloch o širokom spektre otázok súvisiacich s charakterom a najdôležitejšími aspektmi bezpečnostnej stratégie Slovenska po vstupe do aliancie a EÚ. Zahraniční hostia z Európskeho centra bezpečnostných štúdií Georgea C. Marshalla v Garmisch-Partenkirchene, z Ministerstva obrany Českej republiky a z Inštitútu strategických a obranných štúdií v Budapešti informovali účastníkov workshopu o skúsenostiach z prípravy, ako aj o obsahu obdobných dokumentoch v ich krajinách.

– ag –

Kľúč od senických kasární

V Senici sa 11. júna stretli takmer dve stovky bývalých príslušníkov 3. liptovského delostreleckého pluku, aby si pripomenuli 60. výročie jeho založenia. Na slávnosti boli prítomní bývalí velitelia útvaru, ako aj primátor mesta RNDr. Ľubomír Parížek a exminister obrany Ján Sitek.

Najdlhšiu cestu meral do Senice z Košíc bývalý veliteľ pluku 81-ročný plukovník v. v. Štefan Kriška. Ďalší z bývalých veliteľov - generálmajor v. v. Milan Podhoráni - pripomenul, že práve delostrelci patrili v uplynulých desaťročiach neodmysliteľne ku koloritu mesta. Veď v Senici pôsobil pluk od roku 1958 až do konca novembra 2000. Túto skutočnosť vyzdvihol aj primátor Senice. Všetci bývalí velitelia plukov sa v Dome kultúry zapísali do pamätnej knihy mesta a pätnásť niekdajších delostrelcov dostali z rúk primátora plakety Senice.

RNDr. Ľubomír Parížek (na fotografii Petra Dovinu vpravo) prevzal od posledného veliteľa strážnej jednotky majora Jána Ušiaka symbolický kľúč od mestských kasární. Aj táto jednotka ich tiež v krátkom čase opustí a kasárne by sa mali v rámci bezodplatného prevodu stať majetkom mesta. „Kasárne sa rozprestierajú na ploche 15 hektárov. V ich okolí sme už vykúpili ďalších 20 hektárov pre vznikajúcu priemyselnú zónu. V objektoch kasární by postupne mali vyrásť nové byty a svoje priestory by tu mali nájsť mnohí živnostníci a malí podnikatelia. I keď armáda naše mesto už opustila, vítame a v rámci našich možností budeme podporovať všetky aktivity, ktoré vyvíjajú bývalí profesionáli v senickom klube zväzu vojakov,“ poznamenal primátor Senice. Predseda rady klubu plukovník v. v. Ján Ukropec ho ubezpečil, že bývalí vojaci sa budú aj v budúcnosti podieľať na kultúrnom a spoločenskom živote mesta.

– jož –

Spevom proti rakovine

Veľkým benefičným koncertom, pod titulom Nájdí svoju nádej, odštartoval začiatkom mája v bratislavskom Istropolise druhý ročník celoslovenskej kampane Na kolesách proti rakovine. Finále štrnástich pokračovaní po najväčších slovenských mestách bude v októbri. Plejáda našich známych umelcov rozdáva počas podujatí nádej a vieru všetkým, ktorých zasiahla zákerná choroba. Jednou z iniciátoriek akcie a súčasne autorkou námetu je sólistka Umeleckého súboru OS SR Eva Mária Uhríková.

Hlavní organizátori kampane - nadácia Výskum rakoviny, Slovenský paralympijský výbor, Agentúra AP projekt a Únia miest a obcí Slovenska - venovali akciu aj vlni zosnulému zlatému medailistovi z Paralympijských hier 2000 v Sydney Radovanovi Kaufmanovi. Otca myšlienky

a manažéra agentúry AP Projekt Jána Juráša inšpiroval práve Kaufman, ktorý získaval medzinárodné ocenenia napriek tomu, že mu pre onkologické ochorenie amputovali nohu.

„Hlavným cieľom tejto kampane je verejná zbierka na kúpu prístroja Wave System pre Ústav experimentálnej onkológie SAV, ktorý má diagnostikovať dedičné formy rakoviny hrubého čreva, štítnej žľazy, prsníkov a vaječníkov. V každom meste oslovujeme podnikateľov, firmy i organizácie, aby prispeli na kúpu tejto unikátnej technológie, ktorá dokáže zachrániť nielen život, ale aj sebavedomie mnohých žien,“ ozrejmuje myšlienku kampane populárna speváčka Big bandu Umeleckého súboru OS SR Eva Mária Uhríková, ktorú život tiež nešetril.

Sama prežila chvíle, keď na ňu dýchla smrť. Pred piatimi rokmi po stanovení diagnózy - zhubný nádor prsníka - sa jej takmer zrútil svet. „Všetko sa to začalo v lete 1999 počas dovolenky so synom v Chorvátsku, keď som si v zrkadle všimla deformovanú spodnú stranu ľavého prsníka. No k lekárovi som sa bála ísť. Pri jednom koncerte si kolegyňa Adrianka Jakubeková všimla, že nie som vo svojej koži. Keď som jej v šatni ukázala dôvod môjho znepokojenia, strpla od úľaku a prikázala mi okamžite navštíviť lekára. Zachránila mi život, pretože nádor som už mala vrastený na kostiach.

Za tri týždne, počas ktorých som čakala na prvú operáciu, mi karcinóm narástol o centimeter,“ spomína atraktívna speváčka.

Diagnózu niesla statočne, v nemocnici sa snažila usmievať, ale keď jej lekár po prvej operácii oznámil, že musí podstúpiť ešte ďalšiu, lebo nádor metastázoval do lymfatických uzlín, psychicky sa zložila.

„Vtedy som si uvedomila, že na mňa dýchla smrť. V duchu som si neustále opakovala, že n e m ô ž e m odísť kvôli synovi Filip-

kovi,“ hovorí Eva Mária Uhríková.

Vrávi, že jej dvanásťročná ratolesť je vymodlená a vyplakaná. Eva totiž dlho nemohla otehotnieť. Bála sa, že už nikdy nebude mať deti. Zvažovala už aj adopciu dieťaťa. Ale v tridsiatich siedmich rokoch napokon predsa len otehotnela. Po šoku z rakoviny však prišla ešte jedna rana - synova dyslexia. Venuje sa mu celé dni.

Dnes striktnie dodržiava diétny režim. Ženám pomáha predchádzať tejto zákernej chorobe. Aj preto sa rozhodla prehovoriť na benefičných koncertoch. „Naučila som sa, že v živote nikdy netreba strácať nádej. Človek príde na svet s určitým poslaním. A keď sa od neho odkloní, príde varovanie. Pochopila som, že mojím poslaním je robiť ľuďom radosť spevom. Po chorobe vnímam svet inak a teším sa z každého nového dňa,“ dodáva sympatická speváčka, ktorá bez peknej melódie ani ráno nevstane z postele.

Podstatou kampane je nesúťažné absolvovanie vytýčenej trasy na akomkoľvek nemotorovom kolesovom dopravnom prostriedku poháňanom ľudskou silou. Fantázii sa medze nekladú. Účastníci sa prepravujú napríklad na kolieskových korčuliach, skateboardoch, kolobežkách, trojkolkách, bicykloch, ba objavujú sa aj detské kočíky a invalidné vozíky.

Na olympiádu zatiaľ 56 Slovákov

Do 16. júna 2004 splnilo kvalifikačné kritériá medzinárodných športových federácií na Hry XXVIII. olympiády 56 slovenských športovcov v 12 športoch. Slovenský olympijský výbor (SOV) prijal vlastné, prísnejšie nominačné kritériá pre účasť na OH 2004. Definitívnu nomináciu výpravy SR na OH schválil výkonný výbor SOV na svojom zasadnutí 15. júla 2004.

Medzi športovcami, ktorí už majú účasť na OH istú, je 21 reprezentantov oboch AŠK Dukla. Z Trenčína pocestujú do Atén: dráhoví cyklisti Peter Bazálik, Jaroslav Jeřábek, Jan Lepka, Jozef Žabka a Martin Liška, rýchlostní kanoisti Martin Chorváth (K1, K2, K4) a Marián Ostrčil (C1), zápasník Attila Bátky (gréckorímsky štýl do 84 kg) a vzpierач Martin Tešovič (do 105 kg). Až dvanásť športov-

cov je z banskobystrickej Dukly: atléti Peter Korčok a Miloš Bátovský (oba chôdza na 50 km), Milan Haborák (guľa), Marián Bokor (oštep), Miloslav Konopka (kladivo), Matej Tóth (chôdza na 20 km), džudista Zoltán Pálkovács (do 100 kg), vodní slalomári Michal Martikán, Elena Kaliská a Gabriela Stacherová, plavec Ľuboš Križko (100 m znak), športový strelec Jozef Gönci (malokalibrová a vzduchová puška).

Tóthov olympijský debut

Od chvíle, keď Juraj Benčík objavil talentovaného Mateja Tótha, žiari tréner chodcov Armádného športového klubu Dukla Banská Bystrica optimizmom. Najväčšou metou mladého »dvadsiatkara« v tejto sezóne bol čas 1:23 h., čím by splnil ostrý olympijský limit. V marci v Dudinciach mu k nemu chýbalo iba 18 a začiatkom júna v nemeckom Hildesheime 64 sekúnd.

Vzhľadom na jeho vek a perspektívu mu splnené dva B-limity stačia na aténsku miestenku, kde absolvuje svoju olympijskú premiéru.

Dvadsaťročný rodák spod Zobora, ktorý koncom minulého roka ukončil vojenčinu v Dukle a po nej sa stal profesionálnym vojakom, patrí medzi najväčšie talenty našej chôdze. »Už pred štyrmi rokmi som tvrdil, že je tu nová generácia, ktorá po odchode Blažeka, Kolára, Valička a Malíka potrebuje ešte 2 - 3 roky, aby ich úspešne nahradila. Ten čas je tu, mladíci dozrievajú. Napríklad Tóth má perspektívu súťažiť v štyroch olympijských cykloch. Za ním sú ďalší. Som presvedčený, že o nich počujeme neskôr,« tvrdí vo svete uznávaný odborník Juraj Benčík.

Chodci majú na splnenie olympijských limitov obmedzené možnosti. Počas sezóny si môžu vybrať zo 6 - 7 súťaží, ktoré sa na starom kontinente organizujú. »Aj preto ma s odstupom času mrzí, že mi v Dudinciach po kvalitnej zimnej príprave uletel vrabec z hrsti. Ešte na 17. kilometri som bol pod limitom, no potom ma zdolala zima a dážď. Možno keby som mal rovnocenného súpera, limit by neodolal,« smútil talentovaný chodec banskobystrickej Dukly.

Zverencovi trénera J. Benčíka nevyšiel podľa predstáv ani druhý pokus. Na medzinárodných majstrovstvách Nemecka v Hildesheime splnil v prvú júnovú nedeľu opäť iba B-limit - 1:24:04 h. V kvalitnej konkurencii obsadil 7. miesto. »Myslím si, že v mojich silách bol výkon na hranici 1:20 h. Nemci však od štartu napálili pekelné tempo. Snažil som sa o vlastný rytmus, ba v druhej časti pretekov som ako jeden z mála postupne zrýchľoval, ale na okruhu s ostrými zákrutami neboli podmienky na rekordné zápisy. Preto som sa sústredil len na pokorenie B-limitu,« skonštatoval Matej Tóth. Nestratil sa ani na decembrových 3. vojenských svetových hrách v sicílskej Catanii, kde na 10-kilometrovej trati obsadil tiež 7. miesto. Viac ako umiestnenie ho potešilo zlepšenie osobného výkonu.

»S trénerom sme si už počas sústredenia vo Vysokých Tatrách povedali, že by nebolo rozumné usilovať sa o zdolanie ostrého limitu. Radšej štartovať v Aténach s dvoma »béčkami« a určitými rezervami, ako sa

vyšťaviť v ďalších pretekoch v Miláne a Dubline. Nechcem zbytočne riskovať a zničiť všetko, čo som doteraz natrénoval,« dodáva olympijský debutant, ktorý si uvedomuje, že do olympiády musí ešte tvrdo pracovať na technike svojej chôdze. Tá sa po každom sústredení v kopcovitých tatranských podmienkach zhoršuje. Žiaľ, na kvalitnú prípravu vo svetoznámych športových strediskách chýbajú nielen Mafovi, ale i ďalším slovenským chodcom financie. »Som rád, že záverečnú prípravu absolvujem najprv v St. Moritz a potom vo Vysokých Tatrách. Tesne pred odletom na OH sa v rámci krátkého sústredenia budem adaptovať na aténske horúčavy v Turecku. Ešte neviem, čo ma počas olympijskej súťaže na 20-kilometrovej trati čaká, ba nepatrím ani medzi kandidátov na medailu, ale najviac ma poteší kvalitný čas, s ktorým budem spokojný. Zatiaľ s chôdzou iba začínam, preto každý úspešný výsledok považujem za veľké povzbudenie do budúcnosti,« dodal Matej Tóth.

Dvojstranu pripravil
Jozef MICHNICA

Zo sveta aliance

V Českej republike sa uskutočnilo mnohonárodné cvičenie jednotiek priamej logistickej podpory členských štátov NATO s názvom Collective Effort 2004. Na cvičení sa zúčastnilo 670 vojakov z deviatich krajín štátov NATO. Preverili si účinnosť spoločných postupov pri zabezpečovaní logistickej podpory bojových jednotiek.

• • •

Šéf Severoatlantickej aliance Jaap de Hoop Scheffer rokoval v Aténach s najvyššími gréckymi predstaviteľmi o podpore, ktorú aliancia poskytne Grécku pri zaistovaní bezpečnosti počas augustových olympijských hier. Veliteľstvá aliance v Monse a Neapole už pripravili operačné plány angažovania sa NATO počas olympiády, ktoré zahŕňajú monitorovanie vzdušného priestoru lietadlami AWACS a hliadkovanie vojenských námorných zložiek aliance.

• • •

Český minister obrany Miroslav Kostelka a jeho švédsky kolega Leni Björklund podpísali zmluvu o prenájme 14 švédskych stíhačiek JAS-39 Gripen pre českú armádu. Dvanásť jednomiestnych stíhačiek JAS-39Cs a dve dvojmiestne JAS-39Ds bude využívať české letectvo počas desiatich rokov za cenu 629 miliónov eur. Potom sa stíhačky vrátia do Švédska. Prvé lietadlá doletia do ČR na jar 2005 a budú postupne nahrádzať zastarané sovietske stíhačky MiG-21.

• • •

Holandské jednotky odídu na budúci rok v marci z Iraku. Avízoval to holandský premiér Jan Peter Balkenende na tlačovej konferencii po tom, čo holandská vláda predĺžila mandát svojich vojakov v Iraku o posledných osem mesiacov. V súčasnosti má Holandsko v Iraku 1 300 vojakov, ktorí slúžia pod britským velením na juhu krajiny.

• • •

Americký prezident George W. Bush prišiel pred samitom skupiny G8 s návrhom, aby sa Severoatlantická aliancia podieľala na výcviku irackých vojakov. Podľa poradcov šéfa Bieleho domu sa táto myšlienka zrodila počas súkromného stretnutia medzi Bushom a nemeckým kancelárom Gerhardom Schröderom.

• • •

V porovnaní s ostatnými členmi aliance výška obranných prostriedkov Nórska v prepočte na obyvateľa predstavuje druhú najvyššiu sumu. Najväčšie obranné výdavky majú Spojené štáty americké. Nórske ministerstvo obrany zdôvodňuje vysokú sumu rozsiahlym územím, ktoré musí chrániť, značnými príspevkami určenými na boj proti medzinárodnému terorizmu a potrebou silnej, modernej a flexibilnej nórskej armády.

Inšpekcia v Bielorusku

Prvá inšpekcia Slovenskej republiky, ako členského štátu NATO, sa podľa Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ďalej len Z o KOS) uskutočnila v dňoch 25. až 28. mája 2004 na území Bieloruskej republiky. Za realizáciu verifikačných aktivít Ozbrojených síl SR zodpovedá Slovenské verifikačné centrum sekcie obrannej politiky a medzinárodných vzťahov MO SR (ďalej len SVC), ktoré svoje aktivity a recipročnú výmenu inšpektorov v inšpekčných skupinách koordinuje prostredníctvom Výboru pre koordináciu verifikácie (VCC) členských štátov aliance.

Zástupcovia účastníckych štátov VCC sa počas pracovných rokovaní dohodli, že v slovenskom inšpekčnom tíme, určenom na vykonanie inšpekcie podľa časti VII. Z o KOS na území Bieloruska, budú aj príslušníci ozbrojených síl Francúzska, Nemecka, Talianska a USA.

Samotnej inšpekcii predchádzala sústredená príprava inšpekčného tímu, ktorá sa uskutočnila deň pred odletom v priestoroch nášho verifikačného centra pod vedením vedúceho inšpekčného tímu podplukovníka Igora Jančoviča za účasti slovenských a hosťujúcich inšpektorov. Cieľom takýchto predinšpekčných zamestnaní bolo oboznámenie sa s cieľom inšpekcie, jej programom, s rozdelením úloh jednotlivcom, ako aj poskytnutie informácií o plánovaných miestach inšpekcie, konvenčnej výzbroji a technike zmluvného štátu, v ktorom sa inšpekcia uskutoční.

Medzinárodná inšpekčná skupina sa presunula do Bieloruska letecky 25. mája. Na medzinárodnom letisku Minsk ju prijali príslušníci sprievodnej skupiny a prebehli všetky stanovené vstupné procedúry. Hodinu po prilete určil vedúci inšpekčnej skupiny deklarované miesto inšpekcie.

Jej cieľom bolo overiť notifikované počty výzbroje a techniky podľa ročnej výmeny vojenských informácií Bieloruska a podľa zmien oznámených na konkrétnom mieste inšpekcie – išlo o výzbrojnú a technickú základňu 120. samostatnej mechanizovanej brigády dislokovanej v Minsku. Inšpekčnú skupinu počas inšpekcie sprevádzali príslušníci

bieloruskej sprievodnej skupiny, ktorí dohliadali, aby sa verifikačná činnosť vykonávala v súlade s ustanoveniami zmluvy a zároveň boli k dispozícii pri riešení možných nejasností a sporov.

Oficiálnym pracovným jazykom bol ruský jazyk a pri spracovaní Z o KOS pri požadovaných dokumentoch anglický jazyk. Príslušníci inšpekčnej aj sprievodnej skupiny však voľne komunikovali v oboch jazykoch, čo výrazne prispelo k efektívnemu a transparentnému vykonaniu inšpekcie. Vedúci inšpekčnej skupiny mohol na záver inšpekcie konštatovať, že počty konvenčnej výzbroje a techniky základne, zistené pri fyzickej kontrole, súhlasia s notifikovanými počtami a pozitívne hodnotil aj prístup zainteresovaných príslušníkov OS Bieloruska. Pred odchodom z priestorov deklarovaného miesta podpísal vedúci inšpekčnej skupiny podplukovník Igor Jančovič a vedúci sprievodnej skupiny plukovník Fedor Levša správu o inšpekcii.

Inšpekčná skupina sa vrátila na územie SR 28. mája. Ešte pred odchodom hosťujúcich inšpektorov sa konal záverečný brífing, na ktorom všetci zainteresovaní zhľadeli získané poznatky. Všetci hostia konštatovali, že spôsob vykonania inšpekcie je plne v súlade so štandardmi zavedenými v NATO a Slovenská republika postupuje v rámci záverov jednotnej bezpečnostnej politiky aliance. Všetky získané informácie budú využité v ďalšom rozvoji procesu kontroly zbrojenia, odzbrojenia, budovania dôvery a bezpečnosti v Európe.

Text a foto – ij –

*Počuli sme, že ste vynikajúci chirurg - operatér.
Nechceli by ste u nás robiť operačného dôstojníka?*

- Ja sa z tej striptérky na trojke zbláz-
nim, - sťažuje sa sestrička doktorovi.
- A čo vyvádza?
- Stále si dáva dolu sadru.

...

Pacient príde do ordinácie a hanblivo
sa pýta: - Pán doktor, povedzte, ako
dopadli tie moje testy na HIV?

- Nuž, - vraví doktor, - mám pre vás
iba pozitívne správy...

...

- Pán doktor, zdá sa mi, že na mňa
lezie chrípka...

- A koho vo vašom veku by ste ešte
čakali?

...

Lekár prezerá pacienta.

- Nevyzeráte práve najzdravšie.
Dodržiavali ste moju radu - najviac
desať cigariet denne?

- Isteže, pán doktor. Neviete si pred-
staviť, aká to bola pre mňa, nefajčiara,
fuška.

...

- Tak, Jožko, vyhrň si rukáv, - vraví
sestrička, - budeme ťa očkovať proti
tetanu.

- Proti tetanu? To nemusíte, ja som už
tetovaný!

7 x odpovedz

1. V polovici júna sa na bratislavskom letisku uskutočnil už 8. ročník Medzinárodných leteckých dní SIAD. Jeden z ročníkov sa však uskutočnil na letisku:

a) Trenčín, b) Sliač, c) Košice

2. Časť nukleárnej kapacity Veľkej Británie predstavujú strely s atómovými hlavicami, rozmiestnenými na ponorkách typu:

a) Viking, b) Trident, c) Vanguard

3. Prvá inšpekcia príslušníkov Slovenského verifikačného centra, už ako členského štátu NATO, smerovala koncom mája do:

a) Bieloruska, b) Bulharska, c) Ruskej federácie

4. V júni odovzdal posledný veliteľ strážnej jednotky OS SR symbolický kľúč od kasárni primátorovi:

a) Brezna, b) Senice, c) Komárna

5. 18. júna sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch uskutočnila strelecká súťaž novinárov Novinárska muška - Memoriál Katky Fornerovej, ktorú organizuje MO SR a A-klub Slovenského syndikátu novinárov. Bol to jubilejný:

a) 25. ročník, b) 30. ročník, c) 20. ročník

6. Generálmajor v. v. Anton Petrák dostal nedávno, pri príležitosti 60. výročia vylodenia spojencov v Normandii:

a) Rad britského impéria 1. stupňa
b) Rad čestnej légie
c) Medailu senátu USA

7. České vojenské letectvo dostane začiatkom budúceho roku nové bojové lietadlá:

a) JAS-39 Gripen, b) F-16 Falcon, c) F-18 Hornet

Správne odpovede: 1c, 2c, 3a, 4b, 5a, 6b, 7a

Náprstok omšového

Fotozaujímavosť

Pred záverom nedeľných protestantských služieb božích na veliteľstve mnohonárodnej divízie v irackom Babylone prebieha prijímanie „tela a krvi Kristovej“. Vojaci si postupne podávajú tanierik, na ktorom sú oblátky - hostie. Symbolický náprstok vína rozdáva vojenský protestantský kňaz major David Gilleran (na fotografii). Po prijímaní sa vojaci postaví a lúčia piesňou. Muži a ženy začnú do taktu vytlieskať. Časť prišla oblečená v poľných uniformách, niektorí sú v športovom. No po ruke majú aj svoje zbrane.

Samozrejme, v nedeľu bola na veliteľstve v Babylone aj rímskokatolícka svätá omša. Celebroval ju hlavný vojenský duchovný mnohonárodnej divízie poľský podplukovník Miroslaw Biernacki. „Katolíckeho kňaza z Poľska máme aj v Karbale a Al Kute. Bol tu tiež Španiel, no ten už odcestoval domov so svojimi. S ukrajinským kontingentom pricestovali dvaja pravoslávni duchovní,“ vyratúva pplk. Biernacki, ktorý chodí slúžiť sväte omše tiež do tábora Al Hillah, kde je ubytovaných aj 102 slovenských vojakov. Konštatuje, že v približne 6 300-člennej mnohonárodnej divízii, v ktorej sú Poliaci vedúcim národom, je už počet vojenských kňazov dostatočný.

Len na dôvažok - na približne 20-tisícovej americkej vojenskej základni Anaconda neďaleko Bagdadu môžu vojaci navštevovať nielen katolícke a protestantské bohoslužby, ale aj židovské a islamské.

Text a foto Pavol VITKO

S Ú D N I Č K A

P R Í B E H

Vojaci Ľubo, Peťo a Miro vykonávali základnú službu na východe Slovenska. Dňa 8. augusta boli zaradení do posádkovej zmeny – Ľubo ako dozorný posádkovej ubytovne, Peťo ako jeho pomocník a Miro ako dozorný posádkového klubu. Výkon dozornej služby si spestрили popíjaním alkoholických nápojov. Pri pravidelnej kontrole okolo 23.00 hod. príslušník vojenskej polície namerlal Ľubovi 0,67, Peťovi 0,57 a Mirovi 0,60 promile alkoholu.

Dozorní

Miro na dôvažok dňa 22. augusta okolo 09.00 hod. na izbe v ubytovacom priestore útvaru otvoril nočný stolík vojaka M. G. tak, že zámočníckym kladivom rozbil visací zámok a ukradol mu 974,- Sk. Vyšetrovateľ začal voči trojici trestné stíhanie pre trestný čin porušovania povinností dozornej služby.

Míra obvinil aj z trestného činu krádeže, pretože si prisvojil cudziu vec vlámaním. Peťo využil svoje zákonné právo a odmietol nevpovedať. Ľubo a Miro neodmietli. Miro však nevedel obhájiť svoje „kasárske konanie“. Po podaní obžaloby stála trojica pred samosudcom vojenského súdu. Pri konštatovaní odpisu z registra trestov sa zistilo, že Peťo je pred súdom už po tretíkrát. Samosudca konštatoval, že obžalovaný sa dopustil trestnej činnosti v skúšobnej lehote po podmienčnom odsúdení.

Súd rozhodol takto: Ľubovi bol uložený trest na tri mesiace. Výkon trestu mu bol podmienčne odložený na skúšobnú lehotu osemnásť mesiacov. Mirovi bol uložený úhrnný trest odňatia slobody na desať mesiacov, výkon trestu mu bol podmienčne odložený na skúšobnú lehotu osemnásť mesiacov. Naopak, Peťo si odsedí tri mesiace v prvej nápravnovýchovej skupine.

Plk. JUDr. Vladimír PETEJA

V minulom príbehu som sa pokúsil na príklade začínajúceho veliteľa ukázať na príčiny vzniku konfliktov medzi mladšími a staršími, skúsenejšími dôstojníkmi. Hlavnými aktérmi je opäť tá istá dvojica, ale tentoraz je príčinou konfliktov jednoznačne počínanie mladého poručíka.

Konflikty II

Ich spoločným menovateľom bol vždy spánok. Veliteľ roty už čo-to odslúžil a začal sa správať už „mazáckejšie“. Niektoré úlohy sa opakovali a on postupne nadobúdala presvedčenie, že ho nič nemôže prekvapíť. V jednu zimnú noc s tankmi zakopanými v obrannom postavení si urobil pohodlie - ustlal si na maskovacej sieti položenej na ešte teplom motore. Samozrejme, aby na neho nenasnežilo alebo mu nebudajbože nenafúkalo do peľachu, otočil kanón o 180 stupňov a pomocou plachty si vyrobil provizórny stan. Stačilo zaliezť do spacieho vaku, upozorniť vojakov, aby ho včas zobudili a mohol sa oddávať sladkým snom.

Po polnoci však prišla pohroma. Poručíkove sny pretrhol krik veliteľa pluku. Hneď za ním stál sám veľký náčelník politického oddelenia divízie. Keďže celá rota podľa vzoru veliteľa spala, jednotka nesplnila úlohu a samozrejme dostala nevyhovujúce hodnotenie. Ešteže ostatné tanky stále mierili na protivníka, a nie do vlastného obranného postavenia. Politruk obvinil poručíka z velezrady a sabotáže a nasledoval postih. Neskôr, už ako príslušník štábu, na veliteľsko-štábnom cvičení spôsobil svojmu veliteľovi útvaru ďalšiu ranu. Pri nočnom presune kolóny štábných vozidiel počas prestávky v teplej kabíne opäť zaspal. O chvíľku sa síce prebudil, ale vozidlá pred ním už boli dávno preč. „Štábáky“ za ním, samozrejme, stáli tiež a ich osádky rovnako bezradné ako poručík. Nik nevedel, kde sú a kam majú ísť. A takto to bolo ešte zopárkrát, kým dôstojník odišiel študovať a veliteľ mal od neho pokoj.

Bernard ROŠTECKÝ

Autor výroku: P. Syrus	predložka (smerovanie pod niečim)	st. slovenský básnik (Návraty)	Obrana	MOL Tuniska	rozprávanie, hovorenie	nástroj na oštiepanie ovocia	francúzsky revolucionár	fotografia (hovor.)	POMÔCKY: Enak, rao, bis, oreti Marat	EČV okr. Stará Ľubovňa	odstraňovať stehy	vydržal nápor, tlak	japonský gymnasta (aj osob. zámeno)	obruba
iniciály režiséra Haspru			karta prebíjajúca ostatné karty						cievka, po angl. rímska šestka					
značka kvalitnej múky			2 praotec Palestínč.											
slovenská predpona				diabli predpona voda						izba, po anglicky piecť, po česky				
meno Chaplinovej manželky					titul indických feudálov ekvádor				sústava fareb. tv nemecká číslovka				silno kričal (expr.)	prehŕňala vlasy
3								4 listnatý strom						
Autor: Vojtech Kúkol	chyba (hovor., expr.)	cit. kvokania pooblepuj					ešte raz (hud.) ochrana tovaru				preš inakšie			
pätiarska skratka			zn. jedn. abvolt Adriána (dom.)			rieka na N. Zélante Anastázia (dom.)						keď vokalizovaná predložka		
maďarský historik				vezmi do niečoho, vojenská polícia						uzlíček v tkanine poddôst. škola (skr.)				
1									klesal					
zjedla (det. expr.)									výchovno-vzdelávacia inštitúcia					

Obrana súťaž

Fregata triedy F 124 Sachsen

Táto loď (taktické označenie F 219) je najmodernejším a najväčším hladinovým bojovým plavidlom námorných síl Nemeckej republiky. Bundesmarine dostane ešte dve sesterské fregaty – F 220 Hamburg a F 221 Hessen. Plavidlá vyvinulo a vyrába konzorcium ARGE F 124, ktoré združuje lodenice Blohm + Voss GmbH (vedúca spoločnosť), Howaldtswerke-Deutsche Werft AG a Thyssen Nordseewerke GmbH. Program F 124 je súčasťou trojstrannej spolupráce pri konštrukcii nových fregát medzi Nemeckom (trieda F 124), Španielskom (trieda F 100) a Holandskom (trieda LCF).

Pri konštrukcii fregát triedy Sachsen sa použil modulárny princíp v súlade s mnohoúčelovou konštrukčnou koncepciou MEKO®. Charakteristická je pre ne vysoká miera schopnosti prežiť poškodenia, špičkové elektronické vybavenie a rozsiahle uplatnenie princípov „stealth“, čo zabezpečuje výrazné zníženie radarovej, akustickej, magnetickej a infračervenej signatúry. Pohonná sústava má konfiguráciu CODAG (combined diesel and gas turbine) s jednou plynovou turbínou s výkonom 23 500 kW, dvoma dieselovými motormi s výkonom po 7 400 kW a dvoma skrutkami s nastaviteľnými lopatkami. Primárnou úlohou fregát Sachsen je protivzdušná obrana, ale sú schopné pôsobiť aj proti ponorkám i hladinovým cieľom. Jadrom ich elektronického systému je mnohoúčelový rádiolokátor APAR (Active Phased Array), 3-D rádiolokátor ďalekého dosahu SMART-L, sonarové systémy ATAS a DSQS-21B a bojový systém Sewaco FD. Výzbroj zahŕňa PL riadené strely ESSM (Evolved Sea Sparrow Missile) a Standard Missile SM2/III A v 32-násobnom vertikálnom odpaľovacom zariadení VLS Mk 41/32, dva systémy RAM, osem riadených striel Harpoon, 2 x 3 torpédomety Mk32, jeden kanón OTO Melara kalibru 76 mm, dva kanóny Rheinmetall kalibru 20 mm a dva vrtuľníky MH-90. Loď má bojový výtlak asi 5 600 t, celkovú dĺžku 143 m, šírku 17,44 m, ponor 5 m, maximálnu rýchlosť vyše 29 uzlov, operačný dosah 4 000 námorných míľ pri rýchlosti 18 uzlov a operačnú vytrvalosť 21 dní. Osádka má 255 členov.

Andrej GÁFRIK

Foto Blohm + Voss

Správne odpovede z OBRANY č. 10/2004

č. 1 Maximálny dosah rádiolokátora
AN/APY-2 na cieľ v malej výške je 400 km

č. 2 Riadené strely TOW

č. 3 EDA znamená Európska obranná agentúra

Výherca súťaže z OBRANY č. 10/2004

Martin Žiačko, Šaľa

Výherca krížovky z OBRANY č. 10/2004

Mjr. Jiří Gaži, Topoľčany

Otázka č. 1
Akú konfiguráciu má pohonný systém fregaty Sachsen?

Otázka č. 2
Koľko špecializovaných flotíl majú v súčasnosti nemecké námorné sily?

Otázka č. 3
Koľký v poradí bol ročník Medzinárodných leteckých dní SIAD, ktoré sa uskutočnili na bratislavskom Letisku gen. M. R. Štefánika v dňoch 12. a 13. júna 2004?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 18. 7. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

MOLOKO

PRAŽSKÝ VÝBĚR

LENINGRAD COWBOYS

THE WAILERS

CESARIA EVORA

CHUMBAWAMBA

CARL CRAIG

BAD COMPANY UK

VÄRTTINÄ

16. - 17. 7. 04

LETISKO TREŇČÍN

137 skupín a DJ-ov z 22 krajín.

8 hudobných scén.

množstvo sprievodných podujatí.

viac ako 4000 krytých občerstvovacích

miest na sedenie ...

viac na www.pohodafestival.sk

INFO LÍSTKY:

PERMANENTKA /PIATOK + SOBOTA/ PREDPREDAJ: PRVÝCH 500 KES: 750 SK

DO 4. 7.: 700 SK; DO 5. 7.: 800 SK; NA MIESTE: 900 SK

JEDEN DEŔ: DO 4. 7.: 500 SK; DO 5. 7.: 600 SK; NA MIESTE: 700 SK

PREDPREDAJ: www.ticketportal.sk, www.ticketportal.cz, www.ticketportal.hu, www.anarchy.sk

obvyklé predpradaje - viď www.pohodafestival.sk

